

Український ВІСНИК

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXXIII. № 11-12 (червень) 2026

Привітання голови СУР з нагоди Міжнародного дня захисту дітей

Міжнародним днем захисту дітей «Міжнародний день захисту дітей щороку нагадує нам про те, що в основі всіх наших зусиль, кожного проєкту, який ми реалізуємо, і кожного рішення, яке ухвалюємо, перебувають найважливіші цінності та фундаментальні засади розвитку суспільства, а отже й української громади, – наші діти. Вони є не лише радістю, надією та світлом сьогодення, а й запорукою гідного, стабільного та процвітаючого майбутнього.

Одним із найважливіших пріоритетів як для мене особисто, так і для Союзу українців Румунії залишається незмінна підтримка виховання, освіти та всебічного розвитку молодого покоління. Саме молодь забезпечить спадкоємність нашої мовної, культурної та духовної ідентичності, саме вона продовжить плекати наші традиції та творитиме майбутнє української громади. Тому ми постійно вдосконалюємо механізми підтримки, прагнучи створити для дітей середовище, в якому вони зможуть гармонійно розвиватися, здобувати знання, зміцнювати віру у власні сили та залишатися тісно пов'язаними зі своїм корінням та цінностями.

Як і в попередні роки, Союз українців Румунії організовує з нагоди цього свята численні

культурні, освітні, творчі, спортивні та розважальні заходи для дітей у приміщеннях наших філій і місцевих організацій по всій країні. Ці події доповнюють постійну та конкретну підтримку, яку ми надаємо молодому поколінню протягом усього року, реалізуючи масштабні

освітні програми та здійснюючи суттєві інвестиції в освітню сферу.

Ми залишаємося надійним партнером у справі підвищення якості освіти та успішності учнів, забезпечуючи фінансову підтримку для оснащення й модернізації навчальних закладів, придбання шкільного приладдя та сучасного навчального обладнання, організації конкурсів, національних олімпіад і культурно-освітніх заходів. Ми також відзначаємо та заохочуємо високі досягнення учнів, підтримуємо проведення численних навчальних стажувань, творчих таборів, тематичних екскурсій та програм особистісного розвитку. Водночас ми постійно реалізуємо освітні проєкти, спрямовані на популяризацію української мови, історії та культури, а також надаємо вагомому логістичну підтримку, покриваючи витрати на проїзд і проживання для українських школярів, які навчаються далеко від місця проживання.

Майбутнє нашої спільноти, безперечно, перебуває в руках наших дітей. Саме тому Союз українців Румунії й надалі докладатиме всіх зусиль для того, щоб підтримувати, заохочувати та супроводжувати їх на кожному етапі шляху до знань, самореалізації та успіху.

ДОРОГІ ДІТИ!

Щиро вітаю вас із Міжнародним днем захисту дітей! Насолоджуйтеся кожною миттю дитинства, його щирістю, безтурботністю та неповторною красою. Бережіть любов своїх родин, цінують дружбу, яку сьогодні будете, сміливо мрійте та впевнено крокуйте до своїх цілей. Зростаєте здоровими, щасливими, допитливими та завжди пишайтеся своєю українською ідентичністю!»

МИКОЛА-МИРОСЛАВ ПЕТРЕЦЬКИЙ: НЕ МОЖНА МИРИТИСЯ З ДІЯМИ, СПРЯМОВАНИМИ НА ДЕСТАБІЛІЗАЦІЮ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН

У промові, виголошеній 10 червня з трибуни Палати Депутатів, голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький звернув увагу на тривожну тенденцію, яка проявляється в нинішній період політичної та суспільної нестабільності й створює сприятливі умови для провокаційних дій. За його словами, останнім часом спостерігаються спроби поставити під сумнів репрезен-

тативність організацій національних меншин, підірвати їхній авторитет та послабити внутрішню згуртованість громад.

Депутат наголосив, що одним із основних інструментів, які використовують сили, зацікавлені у дестабілізації суспільства, є створення асоціацій без реальної представницької функції та зловживання статусом «представницької організації національної

меншини» без дотримання вимог і критеріїв, передбачених чинним законодавством.

На його думку, поширення подібних структур становить серйозний виклик, оскільки вони підтримують або просувають дії, спрямовані на послаблення єдності національних громад, підірив довіри до їхніх законних представницьких організацій та руйнування відносин, які формувалися між громадами та державними інституціями протягом багатьох років.

Говорячи про українську громаду Румунії, Микола-Мирослав Петрецький підкреслив, що

(Закінчення на 3 стор.)

Румунсько-українська співпраця у центрі обговорень із делегацією Верховної Ради, яка перебувала з візитом у Бухаресті

Голова Групи дружби з Україною у Парламенті Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький, 2 червня, на запрошення голови Комітету з питань зовнішньої політики Палати депутатів Гайду Габора взяв участь у зустрічі з членами делегації Комітету з питань міжнародних відносин та міжпарламентського співробітництва Верховної Ради України, які перебували з офіційним візитом у Румунії.

У своєму виступі Микола-Мирослав Петрецький наголосив, що нещодавній інцидент, спричинений несанкціонованим вторгненням російського безпілотної літака в повітряний простір Румунії, який призвів до поранення громадян Румунії — держави, що не бере участі у військових діях, ще більшою мірою підкреслив необхідність зміцнення співпраці між двома країнами. За його словами, ця подія продемонструвала, що інтереси та потреби Румунії й України у сфері безпеки є тісно взаємопов'язаними.

Він висловив вдячність за підтримку, надану союзниками та партнерами Румунії, зокрема Україною, у зв'язку з цим інцидентом. Водночас депутат подякував українській стороні за готовність ділитися досвідом, набутим на полі бою, а також експертизою та напрацюваннями у сфері безпілотних технологій.

Микола-Мирослав Петрецький наголосив, що й надалі існує значний потенціал для поглиблення та прискорення співпраці між Румунією та Україною. У цьому контексті він підтвердив підтримку Румунією ухвалення офіційного рішення Європейського Союзу щодо початку переговорів про вступ України, що має надзвичайно важливе значення для європейського майбутнього сусідньої держави.

Водночас він відзначив позитивну динаміку двосторонніх парламентських відносин. Депутат нагадав про нещодавній візит до Румунії делегації Верховної

Ради України, до складу якої увійшли члени Депутатської групи з міжпарламентських зв'язків з Румунією, а також про минулотижневий навчально-ознайомчий візит представників Дослідницької служби Верховної Ради України. За його словами, ці контакти підтверджують відкритість та готовність до подальшого розвитку міжпарламентського діалогу.

Голова Групи дружби з Україною висловив переконання, що міжпарламентський діалог між Румунією та Україною продовжить активно розвиватися і найближчим часом. Наразі вже існує структурований та постійний двосторонній діалог, який ведеться як на рівні центральних органів влади, так і на місцевому рівні. Протягом останніх місяців відбулося чимало двосторонніх зустрічей, візитів до України та публічних заходів, організованих в обох державах за активної участі членів парламенту Румунії.

Під час виступу Микола-Мирослав Петрецький також повідомив членів української делегації, що братиме участь у форумі в Берні, організованому Світовим Конгресом Українців, де розглядатимуться шляхи подальшої підтримки українських переселенців європейськими державами, зокрема шляхом створення необхідних умов для їхнього повернення на батьківщину після покращення безпекової ситуації.

Окрему увагу депутат приділив важливості тристоронньої співпраці між Румунією, Україною та Республікою Молдовою, назвавши її важливим інструментом

Консультації у Котрочень щодо формування нового уряду

На запрошення президента Румунії Нікушора Дана у понеділок, 18 травня, разом із колегами з Парламентської групи національних меншин голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький взяв участь в офіційних консультаціях, організованих з метою призначення прем'єр-міністра та формування нового уряду.

Під час обговорень було наголошено на необхідності формування повноцінного уряду, який матиме стійку парламентську підтримку та буде спроможний ефективно реагувати на сучасні внутрішні й зовнішні виклики.

«Для мене як депутата, а також для української спільноти в Румунії, надзвичайно важливим є продовження послідовної політики, спрямованої на зміцнення ролі та позиції Румунії в межах Європейського Союзу, з урахуванням складного регіонального та міжнародного контексту, що зазнає постійних змін.

Переконаний, що президент Нікушор Дан призначить кандидатуру прем'єра, здатну об'єднати проєвропейські політичні сили в парламенті, забезпечити стабільність та зберегти інституційну рівновагу в Румунії», — написав Микола-Мирослав Петрецький на своєму профілі у Facebook.

Джерело: www.uur.ro

зміцнення стабільності, взаємозв'язку та регіонального розвитку. Він зазначив, що в рамках цього формату просуваються та реалізуються конкретні проєкти взаємозв'язку у стратегічних сферах, а прогрес, досягнутий протягом останніх років, створює сприятливі передумови для розширення та поглиблення співпраці між трьома державами.

Микола-Мирослав Петрецький також наголосив на важливості спільних інфраструктурних проєктів, які сприяють зміцненню транспортного сполучення між Румунією та Україною. Він нагадав, що вже найближчим часом відбудеться відкриття нового мосту через Тису в місті Сігету-Мармаціей. Водночас депутат зазначив, що між двома державами, а також у тристоронньому форматі за участю Республіки Молдови, триває активна співпраця та постійний діалог з метою виконання взятих зобов'язань у сферах інфраструктури та енергетики — галузях, що мають ключове значення для розвитку двосторонніх відносин і зміцнення регіональної стійкості.

На завершення свого виступу, як співініціатор цього візиту, Микола-Мирослав Петрецький ще раз твердо й однозначно наголосив, що Румунія залишається надійним партнером України, а українська держава може й надалі розраховувати на підтримку Румунії. Він підкреслив, що це добре відомо українським партнерам, однак вважав важливим ще раз підтвердити цю позицію з нагоди зустрічі.

Під час обговорень представники української делегації подякували Румунії за постійну та всебічну підтримку, надану Україні від початку російської агресії, наголосивши на вагомому внеску в гуманітарній, військовій, дипломатичній та політичній сферах. Вони також високо оцінили тверду підтримку Румунії щодо європейського курсу України та якнайшвидшого відкриття переговорних кластерів у процесі вступу до Європейського Союзу як для України, так і для Республіки Молдова. Водночас українська сторона представила основні виклики, з якими Україна стикається в нинішньому безпековому контексті, та наголосила на важливості подальшого зміцнення співпраці з європейськими та євроатлантичними партнерами.

Джерело: www.uur.ro

МИКОЛА-МИРОСЛАВ ПЕТРЕЦЬКИЙ ОЧОЛИВ ДЕЛЕГАЦІЮ СУР НА САМІТІ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ УКРАЇНЦІВ У БЕРНІ

Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький очолив делегацію СУР на Саміті Світового Конгресу Українців (СКУ), який відбувся 5–7 червня в Берні (Швейцарія).

Саміт СКУ є головним світовим форумом української діаспори, що об'єднує понад 300 делегатів і лідерів українських організацій із більш ніж 50 країн світу. Основними завданнями заходу є координація діяльності українських громад за кордоном, зміцнення міжнародної підтримки України, протидія сучасним викликам та забезпечення сталого розвитку українських організацій у світі.

У рамках програми саміту 6 червня Микола-Мирослав Петрецький виступив спікером під час третьої панельної дискусії на тему «Захист, підтримка та взаємодія з українськими переселенцями у світі». Дискусію модерував член правління Українського товариства у Швейцарії Олександр Волков. Участь у ній взяли Ілва Йоганссон, спеціальна уповноважена Європейської Комісії у справах українців у ЄС, Майкл О'Флаєрти, комісар Ради Європи з прав людини, Дмитро Лубінець, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Мирослава Керик, представниця польського фонду «Український дім», Ростислав Сухенник, член Проводу Європейського Конгресу Українців і голова Об'єднання українських організацій у Німеччині Павло Садох, віцепрезидент СКУ в Південній Європі, а також соціолог Денис Денисенко.

Під час виступу голова СУР наголосив на необхідності збереження високого рівня солідарності та підтримки українських біженців у той час, коли в окремих країнах спостерігається поступове зниження суспільної уваги до наслідків війни. Як приклад успішної практики він навів Румунію, яка забезпечила транзит понад 11 мільйонів громадян України та надала тимчасовий захист більш ніж 260 тисячам осіб.

Окрему увагу Микола-Мирослав Петрецький приділив ролі історичних українських громад у процесі інтеграції переселенців. Він підкреслив, що українська громада Румунії, представлена Союзом українців Румунії, стала важливим посередником між українськими біженцями та державними інституціями. Для посилення цієї взаємодії СУР відкрив нові філії та створив додаткові майданчики для діалогу навіть у тих повітах, де раніше не існувало численної української громади.

У своєму виступі голова СУР також закликав до зміни суспільного сприйняття українських громадян за кордоном. На його думку, українців слід розглядати не лише як осіб, які потребують захисту, а й як активних учасників економічного розвитку держав перебування. Він навів приклад Румунії, де понад 450 українських компаній перенесли свою діяльність, створюючи робочі місця та роблячи внесок у розвиток місцевої економіки. Водночас було наголошено на важливості дотримання українськими громадянами законодавства країн проживання як необхідної умови збереження позитивного іміджу української громади.

Значна частина виступу була присвячена боротьбі з дезінформацією, яка залишається одним із головних інструментів гібридного впливу, спрямованого на послаблення міжна-

родної підтримки України. Голова СУР представив заходи, реалізовані в Румунії у цій сфері, зокрема програму «Імунна Румунія», а також законодавчі ініціативи щодо протидії дезінформації.

Микола-Мирослав Петрецький також звернув увагу на діяльність псевдопредставницьких структур, які намагаються послабити українські громади за кордоном. Як приклад він навів нещодавні спроби перешкодити створенню класів із викладанням українською мовою в Румунії. У цьому контексті було підкреслено важливість координаційної ролі Світового Конгресу Українців у країнах із численними українськими громадами.

Під час Саміту СКУ відбулося також вручення відзнак за внесок у розвиток українських громад світу. Високі нагороди отримали представники Союзу українців Румунії. Зокрема, перший заступник голови СУР Василь Пасенчук та голова Тіміської філії СУР Марія Сабо-Кондрей були удостоєні Медалі Святого Володимира Великого – найвищої відзнаки Світового Конгресу Українців. Радник СУР Фабіан Поповіч став лауреатом програми «30 до 30», а Родіка Феліштяну, професор, доктор наук Іван Ребошапка та Делія Мартіняк були відзначені дипломами за особливі заслуги.

До складу делегації Союзу українців Румунії, яка бере участь у роботі Саміту СКУ в Берні, входили перший заступник голови СУР Василь Пасенчук, заступник голови Іван Рекало, генеральний секретар Ірина Люба Горват, скарбник Василь Бучута, голова Марамороської філії СУР Мирослав Петрецький, голова Тіміської філії СУР Марія Сабо-Кондрей, виконувач обов'язків голови Арадської філії СУР Дмитро Стулянек, радник СУР Фабіан Попович, Родіка Феліштяну та Крісті Бежера.

Джерело: www.uur.ro

МИКОЛА-МИРОСЛАВ ПЕТРЕЦЬКИЙ: НЕ МОЖНА МИРИТИСЯ З ДІЯМИ, СПРЯМОВАНИМИ НА ДЕСТАБІЛІЗАЦІЮ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН

(Продовження із 1 стор.)

Союз українців Румунії є єдиною представницькою організацією української меншини, яка послідовно захищає та просуває інтереси громади в усіх сферах суспільного життя. Він зазначив, що СУР підтримує принципи плюралізму, свободи думки, свободи слова та свободи об'єднання, зокрема релігійного, а також володіє необхідним досвідом, ресурсами та інституційною спроможністю для представництва української громади на місцевому, національному, регіональному та міжнародному рівнях.

Голова СУР наголосив, що в межах української громади Румунії не існує іншої організації з аналогічним статусом і реальною представницькою спроможністю. За його словами, претензії окремих груп на таке представництво не відповіда-

ють дійсності та переслідують цілі, які не мають нічого спільного з інтересами громади.

Він також звернув увагу на те, що деякі з цих груп вдавалися до дій, які суперечать інтересам української спільноти. Зокрема, вони виступали проти відкриття нових груп із вивченням української мови як рідної у школах, де раніше вивчалася російська мова, намагалися скоротити кількість годин, відведених на вивчення української мови, а також підтримували ініціативи, здатні спричинити розкол громади за релігійною ознакою або втягнути її в діяльність із екстремістським підтекстом.

Микола-Мирослав Петрецький підкреслив, що ці дії відбуваються саме в той період, коли Союз українців Румунії досягає вагомих результатів для громади: розширює доступ до освіти рідною мовою, посилює представництво українців на

місцевому та центральному рівнях, залучає фінансування для розвитку інфраструктури в українських населених пунктах і реалізує масштабні проекти зі збереження мовної та культурної ідентичності.

Водночас депутат зауважив, що подібні гібридні дії, спрямовані на тиск і дестабілізацію, протягом останніх років здійснюються не лише щодо української громади, а й щодо інших національних меншин Румунії. На його переконання, ігнорування або толерування таких практик може мати негативні наслідки для суспільства в довгостроковій перспективі, особливо в умовах нинішньої політичної та соціальної нестабільності.

На завершення голова Союзу українців Румунії рішуче засудив будь-які провокаційні дії, спрямовані на розкол громади, та підтвердив відданість СУР принципам постійного діалогу й співпраці з усіма членами української спільноти. Він запевнив, що Союз і надалі відповідально працюватиме на благо українців Румунії, захищатиме їхні інтереси та реалізовуватиме проекти, спрямовані на зміцнення єдності, розвиток громади та збереження її майбутнього.

3 діяльності нашого депутата

ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ГРОМАДЯН

Депутат Парламенту Румунії Микола-Мирослав Петрецький звернувся до тимчасового виконувача обов'язків міністра освіти і науки Міхая Діміана з офіційним запитом щодо уточнення законодавчих положень, які регулюють викладання предмета «Релігія» рідною мовою для учнів, що належать до національних меншин.

Цей крок був здійснений у відповідь на звернення представників українського православного духовенства, які звернули увагу на те, що чинне формулювання Наказу міністра освіти № 5671/2012 може призводити до неоднозначного тлумачення під час розробки шкільних навчальних планів та освітніх програм.

У чинній редакції нормативно-правового акту прямо згадуються лише дисципліни «Рідна мова та література», «Історія та традиції національної меншини» та «Музична освіта», без чіткого включення предмета «Релігія», який також може викладатися рідною мовою. Це, за оцінкою ініціатора звернення, створює правову невизначеність і може призводити до ситуацій, коли викладання релігії не буде належним чином передбачене у навчальному плані, що потенційно обмежує право учнів на навчання відповідно до своєї конфесії та вибору батьків.

За результатами консультацій із фахівцями у сфері освіти та членами Комісії з питань освіти і науки Союзу українців Румунії було визнано необхідним уточнення та доповнення Наказу № 5671/2012 шляхом чіткого включення дисципліни «Релігія» до переліку спеціальних предметів, які викладаються рідною мовою відповідно до конфесії або офіційно визнаного державою релігійного культу, на підставі заяви батьків.

Було висловлено переконання, що таке уточнення є необхідним як для усунення ризику неоднозначного тлумачення законодавства, так і для запобігання можливим порушенням освітніх, культурних та етнорелігійних прав учнів, що належать до національних меншин.

Також депутат звернувся до міністра освіти з проханням надати офіційну позицію щодо цього питання та повідомити, чи планується внесення відповідних змін і доповнень до Наказу № 5671/2012 з метою забезпечення єдиного застосування законодавства та повного дотримання прав учнів національних меншин.

* * *

Голова Союзу українців Румунії, депутат румунського Парламенту Микола-Мирослав Петрецький продовжує послідовно відстоювати інтереси Педагогічного ліцею імені Тараса Шевченка в Сігету-Мармацієй – єдиного в Румунії закладу загальної середньої освіти з викладанням українською мовою.

Ще на початку свого першого депутатського мандата він неодноразово привертая увагу центральних і місцевих органів влади до проблеми невизначеного правового статусу будівлі, в якій функціонує ліцей. Упродовж багатьох років ця ситуація створювала серйозні адміністративні перешкоди та фактично унеможливлювала реалізацію необхідних інвестицій у модернізацію, ремонт і розвиток навчальної інфраструктури.

У результаті тривалих та наполегливих зусиль, спрямованих на врегулювання цього питання, Уряд Румунії ухвалив Постанову № 110 від 8 лютого 2024 року. Документом було визначено правовий статус нерухомості, передбачено внесення будівлі до централізованого реєстру державного майна та її передачу до комунальної власності муніципалітету Сігету-Мармацієй для забезпечення виключного користування і управління з боку Педагогічного ліцею імені Тараса Шевченка.

З метою контролю за виконанням урядового рішення Микола-Мирослав Петрецький подав депутатський запит № 229В від 26 березня 2025 року, в якому вимагав надати інформацію про стан реалізації Постанови Уряду № 110/2024 та причини затримки її практичного впровадження. Відповідно до відповіді Міністерства освіти, надісланої листом № 9581 від 9 травня 2025 року, хоча окремі адміністративні процедури були розпочаті, остаточного вирішення питання не вдалося досягти через відсутність рішення щодо переміщення Шкільного спортивного клубу Сігету-Мармацієй. Унаслідок цього положення урядової постанови так і не були реалізовані в повному обсязі.

Зважаючи на важливість завершення цього процесу та необхідність забезпечення належних умов для освітньої діяльності єдиного українського ліцею в Румунії, як представник української меншини у Парламенті Румунії Микола-Мирослав Петрецький звернувся до виконувача обов'язків міністра освіти і науки Міхая Діміана з новим депутатським запитом. У ньому він просить повідомити, чи було повністю виконано Постанову Уряду № 110/2024, чи продовжує Шкільний спортивний клуб Сігету-Мармацієй функціонувати в приміщенні ліцею, а також яким чином покривалися витрати, пов'язані з діяльністю та утриманням цієї спортивної структури в будівлі навчального закладу.

На думку депутата, усі відповідальні установи повинні забезпечити повне та неухильне виконання чинного законодавства, аби Педагогічний ліцей імені Тараса Шевченка отримав необхідні умови для подальшого розвитку, модернізації та належного виконання своєї важливої освітньої, мовно-культурної та громадської місії на благо української громади Румунії.

ПАРЛАМЕНТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Голова парламентської групи дружби з Україною, депутат Парламенту Румунії Микола-Мирослав Петрецький провів у Палаці Парламенту робочу зустріч із представниками Дослідницької служби Верховної Ради України – внутрішнього підрозділу, який спеціалізується на підготовці аналітичних матеріалів, досліджень та законодавчих оцінок для підтримки діяльності народних депутатів України.

Під час обговорень Микола-Мирослав Петрецький згадав про нещодавній візит до Бухареста делегації Депутатської групи Верховної Ради України з міжпарламентських зв'язків з Румунією, який сприяв активізації співпраці між парламентами двох держав. Він наголосив, що нинішня зустріч є новою важливою нагодою для подальшого поглиблення міжпарламентського діалогу, зокрема у сфері адаптації національного законодавства до європейських стандартів і практик.

Депутат підтвердив готовність до зміцнення співпраці між парламентами Румунії та України не лише на рівні парламентських груп дружби, а й шляхом активізації взаємодії між профільними комітетами, експертними структурами та парламентськими службами обох країн.

Водночас Микола-Мирослав Петрецький підкреслив, що сьогодні триває безперервний і системний процес передачі досвіду у сферах, які мають стратегічне значення для європейської інтеграції України. Посилаючись на досвід Румунії, він зазначив, що процес вступу до Європейського Союзу став для румунської держави важливою можливістю для глибокої трансформації державних інституцій, економіки та суспільства, а парламент Румунії відіграв у цьому процесі визначальну та відповідальну роль.

Микола-Мирослав Петрецький також наголосив, що успішна законодавча інтеграція ґрунтується на п'яти фундаментальних стовпах: політичному консенсу щодо європейського курсу держави, стабільності технічного апарату та експертного середовища, прозорості і чесній комунікації з громадянами, збалансованості державних повноважень та ефективній співпраці між парламентом і урядом, а також на безумовній повазі до правосуддя і верховенства права.

У своєму виступі представник української меншини у Палаті депутатів окремо зазначив, що захист прав національних меншин є одним із фундаментальних елементів процесу вступу до Європейського Союзу. Він представив румунську модель у цій сфері, яка отримала визнання на європейському рівні. За його словами, Союз українців Румунії вважає її однією з найбільш ефективних і збалансованих моделей захисту культурної, мовної та релігійної ідентичності національних меншин.

Він також сказав, що на рівні Союзу українців Румунії триває робота над розробкою Посібника з кращих практик – документа, який міститиме рекомендації щодо стандартів і політик, що впроваджуються в Румунії для забезпечення прав національних меншин.

Українська сторона висловила вдячність Румунії за постійну та послідовну підтримку України як у контексті повномасштабної війни Російської Федерації проти України, так і у підтримці європейського курсу української держави. Представники делегації підкреслили важливість обміну досвідом у процесі вступу до Європейського Союзу, розглядаючи його як важливий інструмент для перейняття передових практик, гармонізації законодавства та зміцнення інституційної спроможності українських державних інституцій.

Також було наголошено на необхідності подальшого зміцнення співпраці між парламентами Румунії та України задля підтримки спільних цілей, пов'язаних із європейською інтеграцією, розвитком двостороннього партнерства та поглибленням політичного діалогу між двома державами.

Українська делегація перебувала в Румунії з робочим візитом з обміну досвідом у контексті зусиль України щодо гармонізації національного законодавства з європейським правом та впровадження реформ, необхідних для процесу вступу до Європейського Союзу. Візит відбувався в рамках програми INTER PARES – «Парламенти в партнерстві», ініціативи Європейського Союзу, спрямованої на зміцнення парламентського потенціалу шляхом обміну передовим досвідом, проведення тематичних семінарів, експертних консультацій та навчальних візитів між парламентами держав-членів ЄС і країн-партнерів.

ОГЛЯДАЧ

Національний конкурс «Історія та традиції українців» ~ XVI-ий випуск

З 22 по 24 травня місто Сучава стало центром популяризації української культурної спадщини в Румунії, приймаючи XVI Національний конкурс «Історія та традиції українців Румунії». Захід, включений до календаря національних учнівських конкурсів, що фінансуються Міністерством освіти і досліджень Румунії, був організований Шкільним Інспекторатом повіту Сучава та Національним Коледжем імені Міхая Емінеску м. Сучава у партнерстві з Союзом українців Румунії (СУР), Сучавською філією.

Конкурс об'єднав майже 150 талановитих учнів із семи повітів країни – Сучава, Ботошани, Марамуреш, Сату-Маре, Арад, Караш-Северін і Тіміш.

Конкурс, започаткований у 2008 році проф. Лучією Міжок і з 2023 року координований Міхаєлою-Делією Мартіняк, проходив у чотирьох номінаціях: «Есе з презентацією PowerPoint», «Фотографія», «Презентація звичаю» та «Презентація народного костюма». Перші дві номінації відбувалися заочно шляхом надсилання робіт, однак найемоційнішими стали випробування присутністю, під час яких учні продемонстрували автентичність і красу традицій, успадкованих від родини та громади.

Учасники подарували глядачам справжню подорож у культурний світ української громади, представляючи звичаї та традиції, характерні для різних періодів року. Від святкування Святого Андрія та пов'язаних із передсвятковою ніччю вірувань до колядок і «водіння кози» в період зимових свят, від великодніх обрядів до традицій сватання та весілля – кожен художній виступ підкреслював багатство живої культурної спадщини.

Більше ніж змагання, Національний конкурс «Історія та традиції українців Румунії» є важливою освітньою та культурною ініціативою, яка сприяє збереженню мови, колективної пам'яті та цінностей однієї з важливих історичних меншин Румунії. Завдяки активній участі вчителів, учнів і місцевих громад захід довів, що традиції

можуть успішно передаватися новим поколінням, стаючи міцним зв'язком між минулим і майбутнім. Цьогорічне видання знову підтвердило, що Сучава залишається простором міжкультурного діалогу та поваги до різноманіття.

РЕЗУЛЬТАТИ XVI-ГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОНКУРСУ «ІСТОРІЯ ТА ТРАДИЦІЇ УКРАЇНЦІВ»

НОМІНАЦІЯ «ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЗВИЧАЮ»

Гімназійний рівень

I премія – гурт «Гуцули з Палтину», Гімназійна школа с. Ватра-Молдовіцей, вч. Константіна Бурсук

II премія – гурт «Надія» (Келинешти Купаренку), гімназійна школа Шербівці, вч. Лоредана Миндрештяну

III премія – гурт «Молоді гуцули», Гімназійна школа с. Валя Вішеулуй, вч. Міхаєла Руснак

Міхаєла-Делія МАРТІНЯК

(Продовження на 6 стор.)

Голова СУР привітав учасників конкурсу «Історія та традиції українців у Румунії»

Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький взяв участь в урочистій церемонії нагородження переможців Національного конкурсу «Історія та традиції українців у Румунії», яка відбулася, 23 травня. Були відзначені учні та вчителі, які своєю працею, наполегливістю та активною діяльністю сприяють збереженню, популяризації й передачі культурної спадщини, що формує українську ідентичність у Румунії.

У своєму виступі Микола-Мирослав Петрецький висловив радість від можливості бути поруч із талановитими, відповідальними та добре підготовленими учнями. Голова СУР наголосив, що рівень підготовки учасників щороку зростає, що свідчить як про старанність самих учнів, так і про віддану працю педагогів, які їх наставляють.

Особливу увагу депутат звернув на той факт, що учні української меншини на конкурсах, олімпіадах та освітніх заходах завжди вирізняються рівнем знань, зразковою поведінкою, відповідальністю та серйозністю.

Микола-Мирослав Петрецький висловив щирю вдячність учителям, підкресливши їхню визначальну роль у вихованні дітей разом із родиною. Також голова СУР привітав членів оціночної комісії та подякував їм за об'єктивність, прозорість і професіоналізм під час оцінювання конкурсних робіт.

Окремі слова вдячності були адресовані організаторам і партнерам заходу. Депутат підкреслив, що успішне проведення конкурсу стало можливим завдяки співпраці Міністерства освіти, Сучавського повітового шкільного інспекторату, Сучавської філії Союзу українців Румунії на чолі з інспектором Іллею Саучуком, а також керівництва Національного коледжу імені Міхая Емінеску, який щороку забезпечує належні умови для проведення конкурсу.

Звертаючись до молодих переможців, Микола-Мирослав Петрецький закликав їх ніколи не забувати своїх коренів і приймати належність до української спільноти не лише як цінну спадщину, а й як важливу перевагу в сучасному суспільстві. Він наголосив, що знання української мови відкриває нові професійні можливості та перспективи, а також закликав молодь максимально використовувати можливості, які надають чинне законодавство, підтримка педагогів і постійна допомога Союзу українців Румунії. Окремо депутат побажав учасникам берегти дружбу та теплі спогади, народжені під час днів, проведених у Сучаві.

У рамках фотосекції учні за допомогою зображень відобразили характерні елементи української культурної ідентичності. Ця секція була структурована за трьома тематичними напрямками. Перший – звичаї та традиції, а саме релігійні та світські свята, такі як: святкова вечір напередодні Різдва, колядування, богослужіння, весільні чи хрестильні звичаї або великодні традиції. Другий – традиційні предмети та автентичні народні костюми, де були зображені предмети побуту та ритуального вжитку, посуд та традиційна кераміка, рушники та текстиль з народними мотивами, писанка, музичні інструменти, характерні для громади, прикраси або традиційні декоративні елементи. Третя – «Моє містечко» або «Моя школа», що включає панорамні зображення, такі як: церква, школа, історичні пам'ятки або типові традиційні будинки.

Конкурс є частиною календаря Міністерства освіти та науки і стимулює учнів етнічної громади брати участь у спільних заходах, що просувають українську культурну спадщину, рідну українську мову та міжкультурний діалог.

Союз українців Румунії постійно підтримує ці позашкільні ініціативи, надаючи їм організаційні рамки та ресурси для проведення конкурсів, присвячених учням, які навчаються українською мовою.

Національний конкурс «Історія та традиції українців» ~ XVI-ий випуск

(Продовження із 5 стор.)

III премія – Теодора Олена Драмич, VI клас, гімназійна школа с. Ватра-Молдовіцей, вч. Ілля Саучук

Ліцейський рівень

I премія – гурт «Ластівка», Педагогічний ліцей імені Тараса Шевченка, Сігету-Мармаціей, вч. Тамара Сікое

II премія – Паула Іванович, X клас, Національний коледж ім. Міхая Емінеску, Сучава, вч. Міхаела-Делія Мартіняк

II премія – гурт із Лугожа, Теоретичний ліцей ім. Юлії Хашдеу, Лугож, вч. Віолета Манзур

III премія – інструментальний дует, Технічний коледж «Король Фердинанд I», Радівці, вч. Кармен Касойнік

НОМІНАЦІЯ «ПРЕЗЕНТАЦІЯ НАРОДНОГО КОСТЮМА»

Гімназійний рівень

I премія – Даніель Чорней, V клас, гімназійна школа ім. Іона Афлорей, с. Ізвоареле-Сучевей, вч. Джета Добранська

II премія – Ірина Анечі, VI клас, гімназійна школа с. Ватра-Молдовіцей, вч. Константіна Бурсук

III премія – Іоана Облизнюк, VII клас, Технологічний ліцей ім. Васіле Кочі, Молдовіца, вч. Черасела Чорней

Відзнака – Касіан Анечі, VI клас, гімназійна школа с. Ватра-Молдовіцей, вч. Константіна Бурсук

Відзнака – Анамарія Стремчук, VII клас, гімназійна школа с. Шербівці, вч. Аліна Мазуряк

Відзнака – Анна-Мара Гетеш, VII клас, гімназійна школа с. Бродина, вч. Віоріка Коняк

Відзнака – Андрея Гарасимюк, VII клас, гімназійна школа с. Ульма, вч. Ніколай Шуцак

Ліцейський рівень

I премія – Амалія Делія Ханціг та Александра Кліпей, XI клас, Педагогічний ліцей ім. Тараса Шевченка, Сігету-Мармаціей, вч. Лариса Матічук

II премія – Даніела Криженовсика, XII клас, Технічний коледж ім. Лацку Воде, Серет, вч. Антонета Крайнічук

III премія – Еріка Марія Вакару, X клас, Технічний коледж ім. Лацку Воде, Серет, вч. Антонета Крайнічук

Відзнака – Чезаріна Григорчук, IX клас, Технічний коледж ім. Лацку Воде, Серет, вч. Антонета Крайнічук

НОМІНАЦІЯ «ЕСЕ»

Гімназійний та ліцейський рівень

I премія – Валентин Дорубець, VII клас, гімназійна школа с. Бродина, вч. Віоріка Коняк

II премія – Алексія Сара Бача, VI клас, гімназійна школа с. Верхня Рона, вч. Юліана Бабота

III премія – Александру Козарюк, IX клас, Технічний коледж ім. Лацку Воде, Серет, вч. Антонета Крайнічук

Відзнака – Делія Нижник, VIII клас, гімназійна школа с. Балківці, вч. Анка-Маріана Штюбіану

Відзнака – Валентина Чувєрка, VII клас, гімназійна школа с. Ватра-Молдовіцей, вч. Ілля Саучук

Відзнака – Анішоара Кристя, X клас, Теоретичний ліцей ім. Юлії Хашдеу, Лугож, вч. Віолета Манзур

Відзнака – Павло Іван Попович, VIII клас, гімназійна школа с. Корнуцел, вч. Михайло Бобік

НОМІНАЦІЯ «ФОТОГРАФІЯ»

Гімназійний та ліцейський рівень

I премія – Юстина Наїда, IX клас, Національний коледж ім. Міхая Емінеску, Сучава, вч. Міхаела-Делія Мартіняк

II премія – Б'янка Адіна Штефан, XI клас, Теоретичний ліцей ім. Юлії Хашдеу, Лугож, вч. Віолета Манзур

III премія – Беатріче Деніле, V клас, гімназійна школа . Саку, вч. Лівія Бобік

Відзнака – Ніколета Дуцяк, VIII клас, Гімназійна школа с. Ульма, вч. Андрея Франковська

Відзнака – Міхай Логош, VII клас, гімназійна школа с. Тирнова, вч. Анна Ханціг

Відзнака – Рут Кліпей, VI клас, гімназійна школа ім. Шандора Геллерта, с. Мікула, вч. Адріана Бежера Горват

Українська мова – Бибір для майбутнього. Чому варто навчатися в Сучавському Університеті «Штефан чел Маре»?

У сучасному світі, де мовні компетентності та здатність спілкуватися в багатокультурному середовищі набувають дедалі більшого значення, спеціальність «Українська мова та література – сучасна мова і література (англійська/французька) або румунська мова і література», яку пропонує Факультет філології та комунікаційних наук Сучавського Університету «Штефан чел Маре», є одним із найцінніших виборів для молоді, яка прагне здобути якісну філологічну освіту та широкі професійні перспективи.

Навчальна програма орієнтована як на випускників ліцеїв повіту Сучава, так і на молодь із сусідніх повітів Ботошани, Нямц, Бістріца-Несеуд, Марамуреш, Гаргіта, а також інших регіонів Румунії, де відсутня можливість вивчення української мови на університетському рівні. Зважаючи на те, що лише три університетські центри Румунії – Сучава, Бухарест і Клуж-Напока – пропонують освітні програми з української мови, Університет «Штефан чел Маре» займає особливе місце в румунському академічному просторі та є важливим осередком для всіх, хто цікавиться українською мовою, літературою та культурою.

Важливість цієї спеціальності зумовлена також глибокими історичними та культурними зв'язками між Румунією та Україною. У багатьох населених пунктах півночі країни протягом століть співіснують румунсько-українські громади, а збереження та розвиток університетської програми, присвяченої українській мові, є природною відповіддю на потребу збереження культурної ідентичності та зміцнення діалогу між двома державами. Водночас існування цієї програми сприяє підготовці фахівців, здатних забезпечувати ефективну комунікацію та співпрацю в європейському просторі, що характеризується культурним і мовним різноманіттям.

Маючи багаторічні традиції та визнання в румунській системі вищої освіти, програма в Сучаві акредитована Румунським агентством із забезпечення якості у вищій освіті (ARACIS), яке підтвердило високий рівень освітнього процесу, сучасну матеріальну базу та активну участь викладачів і студентів у науково-дослідній діяльності. Програма також користується підтримкою Міністерства освіти і досліджень Румунії та Союзу українців Румунії, що сприяє її постійному розвитку та зміцненню авторитету.

Однією з найважливіших переваг програми є її подвійна спеціалізація. Студенти вивчають українську мову та літературу, причому навчання адаптується до рівня підготовки кожного – від початківців до тих, хто вже володіє мовою. Паралельно вони обирають другу спеціальність: англійську мову та літературу, французьку мову та літературу або румунську мову та літературу. Таке поєднання забезпечує комплексну та конкурентоспроможну підготовку, яка відповідає сучасним вимогам ринку праці та відкриває широкі професійні можливості.

Випускники спеціальності можуть реалізувати себе у сфері освіти, державного управління, культури, засобів масової інформації, дипломатії та міжнародних відносин, у галузі перекладу, у видавництвах, міжнародних компаніях або в структурах прикордонної поліції, де знання іноземних мов є беззаперечною перевагою. В умовах, коли міжкультурна комунікація стає однією з ключових компетентностей, фахівці, які володіють українською мовою та однією з міжнародних мов, користуються дедалі більшим попитом.

Студентське життя в Сучавському Університеті «Штефан чел Маре» – це значно більше, ніж лише курси та семінари. Студенти можуть отримувати академічні, соціальні та спеціальні стипендії, а також користуватися додатковими можливостями фінансової підтримки, які надаються завдяки національним та міжнародним партнерствам. Університет створює динамічне та стимулююче академічне середовище, у якому молодь активно залучається до наукових досліджень, культурних заходів, конференцій, творчих майстерень і волонтерських проєктів.

Міжнародна відкритість є ще однією вагомою перевагою університету. Завдяки програмі Erasmus+ студенти мають можливість навчатися або проходити практику в університетах Польщі, Німеччини, Словаччини, Італії, Іспанії та інших європейських країн. Крім того, академічна співпраця між Сучавою та Чернівцями відкриває можливості для обміну досвідом, реалізації спільних проєктів та розвитку міжкультурного діалогу. Такі міжнародні контакти сприяють формуванню європейського бачення міжкультурної комунікації та підвищують шанси на професійну реалізацію в міжнародному середовищі.

Студенти спеціальності також можуть долучатися до діяльності Союзу української молоді Румунії, який регулярно організовує культурні проєкти, зустрічі, літні табори та інші заходи, спрямовані на збереження й популяризацію українських традицій та національної ідентичності серед молоді. Таким чином, роки навчання стають періодом інтелектуального, культурного та особистісного розвитку в згуртованій спільноті, відкритій до діалогу.

У вступній кампанії 2026 року для абітурієнтів передбачено 22 місця, з яких 12 фінансуються з державного бюджету, а 10 є контрактними. Вступ здійснюється на основі конкурсного досьє: 50 % становить середній бал атестата про повну загальну середню освіту, а 50 % – оцінка з письмового іспиту з румунської мови та літератури. Подання документів для спеціальностей без вступних випробувань відбуватиметься з 13 по 20 липня 2026 року, за винятком 18 і 19 липня. Детальніше з календарем вступної кампанії можна ознайомитися на сайті університету.

Сучавський Університет «Штефан чел Маре» також пропонує можливості підвищення кваліфікації та професійної перекваліфікації для випускників закладів вищої освіти, які прагнуть здобути нову спеціалізацію. У 2026 році передбачено 10 місць на дворічній програмі професійної перекваліфікації зі спеціальності «Українська мова та література». Вступ здійснюється виключно на основі середнього бала диплома про вищу освіту, який становить 100 % конкурсного бала.

Завдяки своїм академічним традиціям, високій якості освітнього процесу та широким можливостям, які відкриваються перед студентами, Університет «Штефан чел Маре» у Сучаві сьогодні є одним із найважливіших центрів підготовки молоді, захопленої українською мовою та культурою. Обрати цю спеціальність означає не лише здобути університетський диплом, а й стати частиною сучасної академічної спільноти, відкритої до Європи, та побудувати успішну кар'єру в галузі, що ґрунтується на міжкультурному діалозі, знаннях і національній ідентичності.

Міхаела-Делія МАРТІНЯК

«Кубок Караш-Северінської філії СУР» відбувся в селі Корнуцел

17 травня в селі Корнуцел відбувся XI турнір з міні-футболу «Кубок Караш-Северінської філії СУР», організований Караш-Северінською філією. Спортивний захід зібрав команди з населених пунктів Копачеле, Селбеджелу-Ноу та Зоріле в атмосфері, що характеризувалася чесною грою, дружбою та духом змагання.

Змагання, що вже стало традицією в українській громаді повіту, стало новою нагодою для просування спорту, активного способу життя та зміцнення відносин між учасниками та місцевими громадами. Водночас захід підкреслив важливість спортивних заходів у просуванні командного духу, взаємної поваги та солідарності.

З цієї нагоди перший заступник голови Караш-Северінської філії СУР, Іван Малиновський, передавав слова вдячності всім, хто долучився до організації та проведення змагань:

«Ми раді, що ці змагання відбулися вже в одинадцятий раз і продовжують об'єднувати наші громади в дусі дружби, поваги та співпраці. Дякую всім командам, які взяли участь у цьому заході, що вже став прекрасною традицією».

Результати турніру були такими:

Селбеджелу-Ноу – «Зоріле»: 4–2

Селбеджелу-Ноу – «Копачеле»: 5–1

«Зоріле» – «Копачеле»: 7–5

За підсумками матчів переможцем цьогоорічного турніру визнано команду з Селбеджелу-Ноу.

Джерело: www.uur.ro

XXIX-ий випуск Буковинського міжетнічного фестивалю «Співжиття»

Сучавський повіт, Негостина

Культурний скарб будь-якого етносу збагачується кількісно і якісно тільки за умови постійного існування його носіїв у неперервному процесі його затримання та збагачення з покоління в покоління. Українська спільнота села Марицея Сучавського повіту, в особі її голови, включно і директора культурного дому цієї місцевості, **Колі Курилюка**, вічне йому Боже Царство, започаткувала вище зазначений культурний феномен. Коля Курилюк втілює добре задумане у **Повітовий фестиваль «Співжиття»**, залучивши самодіяльні колективи всіх інших національних меншин про-

живаючих на Буковині, і так перший випуск відбувся 21 травня 1994 року. Марицея, в день вшанування **Святих рівноапостольських царів Константина та Єлени**.

Дотримуючись глибокого значення прадавньої мудрості – *Добре задумане, добре сказане/написане і добре вчинене завжди веде до самовдосконалення* – голови всіх організацій етнічних буковинських меншин, включно й один запрошений самодіяльний колектив румунської громади, охоче відгукнулися на такий новий духовний виклик, оскільки культурна людина завжди прагне удосконалення, і так у плині часу та в котрий раз у Негостині, ось пройшов вже 29-ий випуск цього фестивалю.

Як вимагає усталена традиція, захід почав з парадом самодіяльних гуртків, які урочисто пройшли від пам'ятника героям села, упавших в останніх двох світових війнах, до місцевого культурного дому та, поклонившись Великому Кобзарю українського духу, **Тарасу Шевченку**, погруддя якого сторожить вхід до святково облаштованого залу, переповнюючи немалу ємкість цього.

Багатобарвні, вишукані народні строї самодіяльних колективів, створили на певний час образ неймовірного квітника, що пройшовши серцевину села, увійшов у святковий зал, щоб наповнити красою душу негостинців і всіх їхніх гостей. Це було дванадцять гуртків, цифра неабиякої символіки, що представили шість етнічних національностей - українську, польську, русько-липованську, німецьку, національність рромів та румунську.

Українську національність представили: Ансамбль **«Червона калина»** та вокальний колектив **«Негостинські голоси»** з с. Негостина, хореограф **Букі Александру**, відповідно, координатор проф. Антонета Крайнічук; Ансамбль **«Козачок»** з с. Балківці, наставник проф. Петро Шойман та Ансамбль **«Коломийка»**

з м. Серету, наставник проф. Зірка Янош. Польську національність представив Ансамбль **«Малая Поляна»** з с. Пояна Мікулуй, координатор Анешка Полачек. Русько-липованську національність представив Вокальний гурт **«Весела душа»**, координатор Парамон Крістіна.

Німецьку національність представила **«Група Фрідріх Шварц»** з м. Сучави, координатор Овідіу Шварц. Національність ромів представив Самодіяльний гурт ромів із с. Петреуць, координатори Сімйонук Каталіна та Кандря Меделіна. Румунську національність представив Самодіяльний гурт **«Сіретул»**, координатор Богдан Попович.

Також, прибув з України колектив Педагогічного Коледжу Мистецтв ім. **«Осипа Маковея»**, координатор проф. Василь Процюк.

Виступила на сцені фестивалю студентка **Університету «Штефан чел Маре»** з Сучави, за національністю румунка, а за походженням з України, яка виконала сюїту народних пісень на румунській та українській мовах, талановита **Анастасія Унку**.

Ведучим виступив голова Сучавської Повітової філії Союзу Українців Румунії, інспектор з питань викладання української мови **Ілля Савчук**, який запросив до вітального слова авторитетів місцевого самоврядування, представників повітових установ та наставників самодіяльних гуртків.

Після інтонування гімнів Румунії та України запропоновано хвилину мовчання у пам'ять 24-ох загиблих внаслідок недавньої хижачкої атаки РФ проти цивільного населення Києва. Парох Негостинської парафії, преподобний отець **Данієль Петрашук**, відправив

коротку поминальну молитву та поблагословив культурний захід фестивалю.

Представники повітової адміністрації та місцевого самоврядування одноставно визначили плідну роль повітового фестивалю **Співжиття** у розквіті мультикультурних відносин як між національними меншинами проживаючими на Буковині, так і між народами до яких приналежить їхня духовна історичність. Не в останній мірі подякували всім чинникам причетні до організування та просування цієї духовної емуляції, а це Союз Українців Румунії – Повітова філія, Повітова Рада та Префектура Сучави, Мерія громади Балківці, місцеві організації національних меншин які взяли участь у фестивалі.

Найяскравішим прикладом є обопільні культурні прояви між Румунією, Польщею, Угорщиною та Україною, якщо навести і приклад міжнародного фестивалю **Буковинські зустрічі**.

Вище згадані повітові та місцеві відомства представили: **Богдан Пестрев** – префект Сучавського повіту, **Камелія Даміян** – заступник префекта, **Юліяна Петра Кідеша** – мер громади Балківці, **Йонуц Плекан** – заступник мера, **Крістіна Албу** – шкільний інспектор з питань польської меншини, **Лілія Говорнян** – голова Товариства педкадрів румунської меншини в Україні, **Адріана Клара Гапенчук** – представниця угорської меншини в Сучаві.

Розпочали виступи на сцені учні восьмирічної школи Балківців відзначенням **Року Николая Лабіша** – видатного румунського поета, представивши сценку на підставі даних з його біографії та вірша **«Смерть кізочки»** (Moartea câprioarei). Момент насичений глибокою ліричною інтенсивністю був приготовлений викладачами Анкою Штубіану та Конвалією Григорійчук.

У порядку встановленому організаторами, чарували присутніх, як завжди у переповненому залі культурного дому, зазначені вище самодіяльні колективи, отримуючи найцінніші призи – палкі і щедрі оплески глядачів.

*

Утішали публіку різноманітність та енергійність рухів танцюристів, гармонійне поєднання різновиду народних танців, цікаве гармонізування музичних інструментів у руках віртуозних виконавців, вишукані народні костюми, що завжди пригадують оту скромну народну елегантність та одночасно талановитість народу поборювати красою та забавою віхові моменти його нелегкої історії, що сугерують постійно повноту кожного моменту життя, сильне внутрішнє стремління до радості, щастя, необмеженої свободи.

Як уважний спостерігач цього духовного вияву, завжди слідкую за новизною. Латинці мали рацію говорячи те, що повторення – це мати навчання – але у мистецтві повторення здебільшого веде до стереотипу, обмежує невпинну волю духу до неперестанного вдосконалення. Та ось, мені пощастило. У виступі групи рромів появилось небачене мною досі: Сценка на тему необхідної емансипації рромів – починаючи від обов'язкової потреби присутності на уроках восьмирічної школи, і не тільки. Опісля, у висновку, вони показали вишколене декламування та виконання пісень, зокрема звісної та притаманної їхньому репертуару, міжнародний гімн рромів – **Джелем, джелем**.

І не в останнє, приємним сюрпризом був Ансамбль **«Сіретул»** з міста Серету, від румунської національності, під координуванням Богдана Поповича. Своїми специфічними танцями та вокальними солістами виконавці заслужили довгі оплески, бо глядачі легко впізнали і відмінності, і спільне у артистичних проявах всіх етносів та зрозуміли, що всі ми є складниками великого духовного букету національної культури Румунії, і не тільки.

Присутніми були і працівники Сучавської мас-медіа, появилися у пресі похвальні статті, відповідні фотографії, факт який вселяє завжди те, що культура об'єднує різноманітність, культура підносить духовний і матеріальний стан людини, культура будує нерозривні колони цивілізації.

Це все можливо за незаперечною умовою: культуру потрібно творити талановитими особами, потрібно підтримувати фактично на всіх рівнях та просувати через покликані музами. Бо тільки культура – вияв невмирущої духовної енергії – забезпечує вічність...

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото ватора

Михайло Волощук

1934-2026

Відійшов у засвіти *Михайло Волощук* – старійшина української літератури в Румунії, уродженець Негостини – село, яке дало немало видатних людей, зокрема у царині красного письменства.

Згасав, як свічка – сказав його найближчий друг Віктор Сердинчук, коли побачив, як підпадає здоров'я старшого приятеля в останні місяці.

Звістка про кончину *Михайла Волощука, Ганька*, як називали його односельчани, приголомшила негостинський люд, всіх, хто його знав і шанував. Адже ще недавно звикли бачити як він, осідлавши велосипед, розвозив любителям українського друкованого слова газети і журнали, що видаються Союзом українців Румунії. А робив він це безкорисливо, як свідомий українець, глибоко переконаний, що писане слово не дає погаснути свідомості приналежності до рідного кореня. Одержавши з рук *Ганька*, наприклад, «Український вісник», читачі раділи, коли на його сторінках знаходили жартівливі Волощуківі вірші, забарвлені гумором.

Довге творче життя прожив *Михайло Волощук*, якого Всевишній наділив всебічними талантами. У молодості проявив себе талановитим актором, зігравши на сцені провідні ролі у п'єсах з класичної української драматургії, бо у

п'ятдесятих роках минулого сторіччя Негостина славилася театральним гуртком. Тоді ж виявилася славна трійця – *Дмитро Куява, Михайло Волощук, Микола Майданюк*, тоді ж «героїнями» театральних вистав були Сільвія Ріщук /Майданюк/, Надя Білецька та інші. Я бачив їх на сцені, коли був учнем Серетського українського ліцею.

Володів *Михайло Волощук* поетичним словом. Десятки років його вірші друкувалися на сторінках «Нового віку», а згодом у «Нашому голосі» й «Українському віснику». Можна сказати, що він писав до останніх днів свого життя. А 1985 року побачила світ перша його поетична збірка «Крок у безконечність», а згодом «З руїн і попелу», «Ідилія», «На берегах надії» та ін. До славного 90-річного ювілею Михайла Волощука я відредагував збірку його жартівливих віршів «Сміховинки».

Все життя нинішній покійник малював. Його картини-пейзажі розійшлися світом, вони є у багатьох негостинських домівках. А в батьківській хаті небіжчика – ціла квартирна галерея – десятки полотен, які востаннє я бачив тому два роки, коли з чернівецьким професором Володимиром Антофійчуком та Євсебієм Фрасинюком ми загостили до хати Михайла Волощука. Тоді він подарував пану професору картину. І в

мене є дві картини, подаровані славним сином Негостини – одна висить на стіні батьківської хати на Руснаках, а інша у моєму домі в Бухаресті.

Був Михайло Волощук і здібним диригентом та композитором. Багато років керував вокальним гуртком «Негостинські квіти», написав музику до десятків віршів. На жаль, складений ним пісенник не побачив світу.

І так, першого тижня червня року Божого 2026 негостиці провели в останню дорогу свого славного односельчанина. Хай не заросте стежка до його могили, хай буде довгою пам'ять про нього і легкий йому спочинок.

Михайло МИХАЙЛЮК

Міжкультурний діалог

З нагоди Всесвітнього дня культурного різноманіття в ім'я діалогу та розвитку, який щороку відзначається 21 травня, відбувся захід «Інтеркультурні читання», присвячений діалогові між культурами та популяризації духовної спадщини національних меншин Румунії. Захід був організований Департаментом міжетнічних відносин у партнерстві з Бухарестською метрополітальною бібліотекою та об'єднав представників кількох етнічних громад.

У зустрічі взяли участь письменники, історики та діячі культури, які представляють грецьку, болгарську, українську, мадярську, сербську, російсько-липованську, албанську, італійську та македонську меншини. Під час публічних читань учасники представили уривки з власних творів, переклади та тексти, що є знаковими для літератури громад, які вони представляють.

Від Союзу українців Румунії у заході взяв участь письменник Михайло Гафія Трайста, який виступив із ґрунтовною доповіддю про українську літературу в Румунії та її роль у збереженні культурної ідентичності української громади. Він розповів про поетичні й прозові видання, переклади та культурні публікації, що з'являлися протягом років під егідою Союзу українців Румунії, наголосивши на важливому внеску цієї організації у підтримку та популяризацію української мови й культури в румунському просторі.

У своєму виступі Михайло Гафія Трайста також звернув увагу на сучасний стан літератури в Україні, підкресливши труднощі українських письменників в умовах війни та людських трагедій, спричинених конфліктом. Він говорив про літературу як форму духовного спротиву, про необхідність збереження пам'яті та ідентичності народу через культуру, а також про відповідальність письменника у часи кризи. Водночас наголосив, що сучасна українська література переживає глибокий і драматичний період, коли літературна творчість стає свідченням страждань, але й надії.

У дусі міжкультурного діалогу, який пропагував захід, письменник запропонував створення міжетнічного літературного гуртка, що об'єднав би авторів, які належать до різних національних меншин Румунії. На його думку, такий простір для зустрічей міг би сприяти розвитку культурної спів-

праці, обміну ідеями та літературними перекладами, а також кращому взаємному пізнанню між громадами. Ініціатива була з інтересом прийнята учасниками, які визнали її можливою платформою для зближення культур національних меншин Румунії.

Літературна зустріч дала публіці можливість відкрити для себе культурне багатство та різноманіття мистецьких проявів, що існують у румунському просторі. Організатори підкреслили важливість популяризації літератури національних меншин як способу збереження культурної ідентичності та зміцнення міжкультурного діалогу.

Завдяки цій ініціативі захід став простором спілкування та зближення людей, які належать до різних традицій. Література, рідна мова, мистецтво та культурна спадщина були представлені як основні елементи, що сприяють культурному різноманіттю та цінності Румунії.

Водночас захід продемонстрував роль культури у подоланні упереджень і стереотипів, заохочуючи взаємну повагу, емпатію та відкритість до іншого. Учасники передали послання про єдність, гармонійне співіснування та важливість взаємного пізнання у сучасному демократичному суспільстві.

М.Г.Т.

XXVII-й Національний конкурс декламування української поезії визначив своїх переможців у Вишній Рівні

Марамороська філія Союзу українців Румунії організувала в суботу, 30 травня, у приміщенні місцевої організації у Вишній Рівні один із найсимволічніших і найтрадиційніших заходів СУР – національний етап XXVII-го «Національного конкурсу декламування української поезії». Цей захід є важливим чинником збереження, популяризації та передачі нашої мовної ідентичності, надаючи молодому поколінню ідеальні умови для вираження любові та поваги до рідної української мови та культури.

Цьогорічний національний етап зібрав 64 талановитих учнів, які пройшли відбір з повітів Арад, Ботошани, Марамуреш, Сату-Маре, Сучава та Тіміш. Одягнені в автентичне народне вбрання та з гордістю носячи традиційні мотиви, характерні для їхніх рідних країв, молоді конкурсанти перетворили змагання на справжнє візуальне та емоційне дійство. Кожен рядок, продекламований із натхненням, продемонстрував виразну силу української літератури та те, що поезія залишається живим містком між поколіннями.

У відкритті заходу взяли участь поважні гості, а також численні вчителі української мови та захоплені учні. Серед присутніх були голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький, директорка Марамороського центру підвищення кваліфікації вчителів, проф., д-р Анка-Мінодора Костін-Гендя, члени Ради СУР, а саме: перший заступник голови Василь Пасенчук, заступники голови Анна Самбор, Іван Гербіл, Михайло Трайста та Іван Рекало, а також скарбник СУР Василь Бучута. Також були присутні голова Марамороської філії СУР та господар заходу Мирослав Петрецький, виконуючий обов'язки голови Арадської філії СУР Дмитро Стулянек, голова Жіночої організації СУР Мірела Чуккур, шкільна інспекторка з питань української меншини Марамороського повітового шкільного інспекторату Ана Аліна Гріжак та шкільна інспекторка з питань української меншини Ботошанського повітового шкільного інспекторату Клаудія Грінчук, разом із членами Комітету Марамуреської філії СУР.

Відкриваючи захід, голова СУР, депутат Микола-Мирослав Петрецький, тепло привітав учнів-учасників, нагадавши їм, що їхня присутність на цьому національному етапі підтверджує те, що вони є найкращими з найкращих. Він підкреслив, що за цими досягненнями стоїть величезна праця, постійна відданість та гідна захоплення енергія, що знаходять підтримку з боку педагогів. Лідер СУР з гордістю зазначив, що учні, які вивчають українську мову та беруть участь у конкурсах, організованих Союзом, досягають чудових результатів і на інших освітніх змаганнях, що підтверджує: стратегічне партнерство між СУР, Міністерством освіти та шкільними інспекторатами генерує успішність і допомагає учням ставати дедалі кращими. Особливо приємним аспектом стала присутність представників нових

Фабіан ПОПОВИЧ

Радник Союзу українців Румунії

(Продовження на 13 стор.)

Українська література між війною і пам'яттю

18 травня у Бухарестській столичній бібліотеці відбулося 57-е засідання Колоквіумів літературного перекладу під назвою «Українські митці, які пишуть на фронті». Захід був організований Бухарестською філією літературних перекладів Співки письменників Румунії у партнерстві з Бухарестською філією Союзу українців Румунії та об'єднав письменників, перекладачів, діячів культури й шанувальників сучасної української літератури.

У рамках зустрічі було представлено прозовий том «Механізми захисту – 12 українських письменників на війні» – книгу-документ глибокого людського й літературного звучання, яка привертає увагу до драматичного досвіду українських авторів в умовах війни. Тексти, зібрані у виданні, відтворюють не лише жорстоку реальність фронту, а й крихітку людського існування, боротьбу за гідність, пам'ять і духовне виживання.

Модератор заходу Петер Шраґер, голова Бухарестської філії літературних перекладів Співки письменників Румунії, говорив про значення літератури у воєнні часи, наголосивши, що вона стає формою морального спротиву та захисту культурної ідентичності. Він підкреслив особливу роль художнього перекладу, який є справжнім мостом між двома літературами, двома культурами й двома народами, здатним зближувати людей попри кордони та трагедії історії.

У своєму виступі Петер Шраґер наголосив, що сучасна українська література, яка часто народжується у безпосередній близькості до фронту, має силу автентичного свідчення і подає європейському читачеві не лише інформацію, а й емоцію, правду та живу пам'ять. Перекладачі ж, своєю чергою, мають складну й благородну місію – зберегти чутливість і справжність цих голосів, роблячи можливим культурний діалог між Румунією та Україною.

Також у межах заходу письменник Петер Шраґер прочитав уривки з творів українських авторів, надавши публіці можливість відкрити для себе чуттєвість і

глибину сучасної української літератури. Його читання додало події емоційності та автентичності, висвітливши красу поетичної мови й художнього вислову української культури.

Своєю чергою, Альона Біволару, доктор філології, викладачка кафедри україністики факультету іноземних мов і літератур Бухарестського університету, виступила з доповіддю, присвяченою труднощам і викликам художнього перекладу. Вона говорила про складність передачі смислів, ідіоматичних висловів і

специфічних нюансів української мови румунською, підкресливши відповідальність перекладача за збереження автентичності оригінального тексту. На завершення Альона Біволару зазначила, що перекладений Михайлом Гафією Трайстою том є визначним досягненням з літературного й філологічного погляду. Вона підкреслила, що перекладачеві вдалося відтворити тонкощі української мови та культури, полегшуючи румунському читачеві глибше розуміння тексту.

Перекладач і письменник Михайло Гафія Трайста говорив про українську літературу, народжену під час війни, згадуючи книги й авторів, які перетворюють досвід фронту, страждання та спротив на глибоке літературне свідчення. У своєму виступі він пред-

ставив і власну книгу «Герої ніколи не помирають», присвячену героїзму й жертвості тих, хто захищає свободу та ідентичність України перед російською агресією. Також Трайста розповів про книгу «Жінки у війні» української письменниці Вікторії Амеліної – однієї з важливих постатей сучасної української літератури, яка трагічно загинула внаслідок російського удару. Були згадані й книги «Листи кохання і війни» Павла та Вікторії Матюші, а також поетична збірка «Перед світанком» Оксани Стоміної, перекладена румунською мовою Міхаєлою Гербіл.

Говорячи про ці твори, перекладач підкреслив, що сучасна українська література є не лише мистецьким актом, а й формою духовного спротиву та збереження колективної пам'яті. Водночас він згадав драматичну долю багатьох українських письменників, які воюють на фронті або загинули, захищаючи Україну, наголосивши, що сьогодні українська культура часто пишеться в окопах. Своїми творами ці автори доносять світові правду про війну та драму народу, який бореться за свободу й виживання.

Особливо емоційним моментом заходу стала презентація трьох відеозаписів із посланнями українських письменників Олени Герасим'юк, Павла Матюші та Сергія Демчука. У своїх зверненнях вони подякували румунським колегам і друзям за підтримку сучасної української літератури та за внесок у появу книги «Механізми захисту – 12 українських письменників на війні», яку вони назвали важливим літературним і людським документом нашого часу.

На заході також були присутні й виступили викладачі Бухарестського університету, серед яких професорка Анка Ірина Йонеску, доцентка Маріана Манджула та доцент Сорін Паліґа. У своїх виступах вони наголосили на важливості румунсько-українського культурного діалогу, ролі перекладів у зближенні двох культур та необхідності підтримки українських культурних цінностей у період, позначений війною та стражданнями.

Степан ТРАЙСТА

Фото ватора

Європейське майбутнє: дискусії молоді національних меншин у Тімішоарі

Тімішоара стала господарем заходу особливої ваги для громадянського та міжкультурного середовища. У суботу, 16 травня 2026 року, в приміщенні Тіміської філії СУР Союзу української молоді Румунії (СУМР) організував захід під назвою «Молодь за Європу: міжетнічний діалог та громадянська активність серед національних меншин». Подія стала динамічною платформою для дебатів, відкритим простором, що об'єднав молодь, яка прагне діяти, та окреслив нові перспективи для зміцнення громадянського суспільства.

У заході взяли участь голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький, голова Союзу української молоді Румунії Олександр Мочернак, представники мерії міста Тімішоара, Агентства ООН у справах біженців (UNHCR), Тіміської філії СУР, а також численні молоді представники мадярської, болгарської, чеської, сербської та ромської національних меншин. Така широка участь вкотре підтвердила глибоку відданість організацій етнічних меншин європейським цінностям та передовим практикам у сфері мультикультурного діалогу.

Захід відкрив голова СУМР Олександр Мочернак, який наголосив на надзвичайно важливому значенні цієї ініціативи для просування громадянського духу та демократичних цінностей серед нових поколінь. Він нагадав, що День Європи можна відзначати щодня через конкретні вчинки, особливо в умовах, коли молоді представники різних етносів вирішили підкреслити глибоко міжетнічний характер Тімішоари та Румунії, визначаючи практичні шляхи спільної роботи заради загального блага.

У своєму виступі голова СУР, депутат Микола-Мирослав Петрецький, підкреслив повну довіру до потенціалу молоді та згадав епізод із власної молодості, коли отримати інституційну підтримку для молодіжних ініціатив було досить складно. Таким чином, він прагнув підкреслити різкий контраст між минулим і сьогоденням, а також рішучість Союзу українців Румунії надавати стратегічного значення підтримці молодого покоління, гарантуючи, що його думки будуть почуті та враховані на найвищому рівні. Яскравим прикладом цього є сам Олександр Мочернак – колишній парламентський радник, нині викладач університету та активний представник молоді в Національній раді СУР.

У своїй промові він також торкнувся однієї з ключових тем заходу – майбутнього Європи, зазначивши, що його неможливо уявити без активної участі молодого покоління. Він повторив думку, яку нещодавно висловив у політичній заяві в Парламенті Румунії, а саме, що в нашій країні День Європи відзначається щодня завдяки конкретним діям та проектам, присвяченим громадянам. Водночас він розповів про румунську модель захисту національних меншин, яка є

еталоном передової практики на міжнародному рівні – бачення, яке СУР постійно просуває в міжнародних структурах, до яких входить, таких як Світовий Конгрес Українців та Європейський Конгрес Українців.

Разом з тим, він підкреслив, що потреби громади найкраще розуміють її представники, саме тому ця

успішна модель має постійно адаптуватися до нових реалій, що неможливо здійснити без залученості, бачення та енергії молоді.

Особливим моментом його виступу стало запрошення до роздумів над важливістю збереження рідної мови та національної ідентичності. Депутат поділився сильним враженням від нещодавнього візиту в Україну: київська кав'ярня, яку він відвідав разом із колегами з Верховної Ради, була зруйнована російською ракетою, але дивовижним чином відбудована всього за два дні. Цією розповіддю він прагнув передати чіткий меседж: інфраструктуру та економіку країни можна відновити, проте втрата визначальних елементів, насамперед рідної мови, означає безповоротне зникнення ідентичності народу. Саме тому відповідальність молоді за захист і передачу цієї безцінної нематеріальної спадщини стає надзвичайно важливою.

У цьому контексті він звернувся до молоді з рішучим закликом до громадянської та політичної участі, підкресливши, що суспільству потрібні молоді, добре підготовлені люди, здатні приймати рішення щодо власного майбутнього. Він навів приклад відданих своїй справі колег із СУР, які постійно вдосконалюються та приносять додаткову користь своїм рідним громадам, зазначивши, що активна участь є єдиним дієвим щитом проти дезінформації та суспільних відхилень.

Голові СУР було приємно констатувати вражаюче зростання кількості учасників порівняно з попередні-

ми роками, через що зала ледве вмістила всіх присутніх. Цей успіх доводить, що зацікавленість молоді демократичними цінностями та питаннями ідентичності постійно зростає, що створює передумови для ще масштабніших заходів у майбутньому.

На завершення він привітав голову Олександра Мочернака зі зразковою організацією заходу та подякував присутнім представникам місцевої адміністрації за надану підтримку. Він запевнив усіх молодих людей, що Союз українців Румунії завжди надаватиме їм усю необхідну підтримку, аби їхній голос був почутий, щоб вони могли розвивати свій потенціал і втілювати свої ідеї в життя.

Також під час відкриття радник СУР та координатор українських молодіжних організацій під егідою Європейського Конгресу Українців Фабіан Попович привітав Олександра Мочернака із зусиллями та баченням, що стояли за організацією цієї події. Крім того, він подякував депутату Миколі-Мирославу Петрецькому та членам Ради СУР, підкресливши, що їхня присутність підтверджує реальну й відчутну підтримку, яка надається українській молоді.

Фабіан Попович пояснив, що ці зусилля на практиці втілюються у надзвичайному розвитку, який громада пережила за останнє десятиліття. У рамках СУР усвідомили просту й важливу істину: молодь не повинна сидіти на лаві запасних, вона є рівноправним партнером, і це видно з того, як молоді люди отримують підтримку, довіру, доступ до якісної освіти, місце за столом прийняття рішень та сприяння у професійному розвитку. Водночас він подякував учасникам за

присутність на цьому важливому форматі, започаткованому СУР, зазначивши, що він об'єднує як представників української громади, так і молодь інших національних меншин. Прямий діалог доводить важливість меншин у архітектурі розвитку румунської держави та спільну роль у захисті проєвропейського курсу Румунії. Він підсумував, що меншини є якорем стабільності, а голос молоді має стати головним каталізатором цього демократичного шляху, маючи місію інтернаціоналізувати румунську модель передових практик.

Згодом представники всіх запрошених національних меншин взяли участь у панельній дискусії під назвою «Голос молоді національних меншин: ідентичність та європейське майбутнє», під час якої презентували діяльність своїх організацій.

У ході цих дебатів радник СУР розповів про європейську перспективу українських молодіжних організацій, висвітливши модель передових практик, розроблену в Румунії. Він зробив сильний акцент на масштабних та стратегічних інвестиціях, які СУР постійно спрямовує на молодих українців, надаючи їм власні фінансові ресурси через автономні структури, розширену освітню підтримку та реальні можливості для професійної й громадянської самореалізації безпосередньо в їхніх громадах.

Захід продовжився практичним семінаром під назвою «Роль молоді національних меншин у зміцненні європейських цінностей». Під час цього майстер-класу присутня молодь об'єдналася в групи за регіонами та розробила конкретні міжетнічні проєкти, які мають бути реалізовані безпосередньо на рівні їхніх громад, сприяючи таким чином як збереженню ідентичності, так і просуванню згуртованості, стійкості та європейських демократичних цінностей.

Захід завершився особливим художньо-театральним моментом, представленим Українським національним театром імені Івана Франка при Бухарестській філії Союзу українців Румунії. Глядачі побачили постановку п'єси «Бухарест – Чульніца» у виконанні письменника Михайла Трайсти спільно з Лізою Йонеску, що у винятковій атмосфері завершило день, присвячений єдності, мультикультуралізму та європейському майбутньому, збудованому на партнерстві та взаємоповазі.

Фабіан ПОПОВИЧ
Радник Союзу українців Румунії

Фото автора

БУХАРЕСТ – ЧЕТВЕРТИЙ РІК НАДІЇ

Історія Христини Джаламаги – це розповідь про силу мрії, материнську любов і віру, яка допомагає долати найважчі випробування. Народжена в Одещині, вихователька за фахом, багатодітна мама й засновниця українського народного театру FAVORITE в Бухаресті, вона пройшла довгий шлях від дитячих фантазій до справжньої сцени. В інтерв'ю для «Українського вісника» Христина Джаламага згадує своє дитинство, розповідає про роль матері у своєму житті, про війну, вимушену еміграцію та про те, як любов до театру допомогла їй не лише здійснити власну мрію, а й дарувати натхнення іншим.

Михайло Гафія Трайста: – Пані Христіно, розкажіть, будь ласка, про себе. Де почалася ваша історія?

Христина Джаламага: Я народилася навесні – 3 квітня 1984 року – в селі Радісне. Мабуть, ця назва була не випадкова і зіграла свою роль у моєму житті: що б не було, я ніколи не переставала радіти життю. Але вже через два місяці ми переїхали в сонячну Одесу, яка стала для мене рідним домом – місцем, де я зростала, співала, вперше покохала, вперше зазнала втрат. Але Перлина біля моря завжди давала мені сили й натхнення в кожному новому дні. І якщо ви сьогодні запитаете мене, коли почалося моє театральне життя – я з радістю відповім: значно раніше, ніж я вперше побачила сцену.

М.Г.Т.: – Яким було ваше дитинство?

Х.Д.: – Моє дитинство було особливим. Я росла єдиною дитиною – без батька, але поруч із найкращою у світі людиною, моєю мамою, а ще з бабусею та дідусем. Мама багато працювала, щоб забезпечити нас, і я часто залишалася вдома сама. Бувало лячно. Тоді я ховалася під ліжком... Але саме там народжувався мій світ. Світ, у якому з'являлися мої перші вірші, казки, історії. Я ще не знала, що таке сцена чи куліси, але вже тоді відчувала: це – моє місце сили. Моє укриття було моєю першою кулісою, за якою створювалося щось живе, тепле і чарівне.

М.Г.Т.: – Коли ви зрозуміли, що творчість – це частина вас?

Х.Д.: – Ще в дитинстві. Я гралася, навчаючи своїх ляльок, вигадувала для них історії, створювала «дитячий садочок» і маленькі театри з усього, що було під рукою. І все це було наповнене радістю, натхненням і відчуттям, що я роблю щось дуже важливе.

М.Г.Т.: – Яку роль у вашому житті відіграла мама?

Х.Д.: – Матуся була моїм першим глядачем, моїм першим режисером і моєю найбільшою вірою. Вона читала мені казки перед сном так, ніби це були справжні вистави. У її голосі були інтонації, характери, життя. І, можливо, саме тоді, ще маленькою дівчинкою, я навчилася відчувати історію серцем. Вона водила мене до театрів – у музичну комедію, у ляльковий театр. І найголовніше – вона дивилася на мене так, ніби вже знала: у мене все вийде. Вона любила мене не просто сильно. Вона любила мене за двох. За всіх. За те, чого в мене не було, і за те, ким я могла стати. Саме ця любов стала моєю основою.

М.Г.Т.: – Ви одразу обрали театральний шлях?

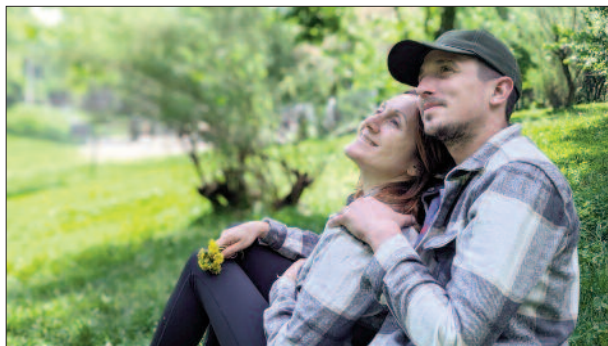
Х.Д.: – Ні. Життя повело мене іншим шляхом. Моя велика любов до дітей привела мене в професію вихователя. Понад 15 років я працювала в дитячому садочку. І вся моя творчість жила там – у святах, ранках, виставах для дітей. Але одного дня я чесно сказала собі: я бачу себе на сцені. І я хочу більше.

М.Г.Т.: – Як ви наважилися змінити своє життя?

Х.Д.: – На той момент у мене вже було троє дітей. Але я наважилась піти й здобути другу освіту. Я постукала у двері Театру юного глядача, куди колись ходила як глядач. Там була театральна студія «Покликання». Спочатку я злякалася, бо побачила обмеження за віком і відступила від своєї мрії на цілий рік. Але мрія не відступила від мене. І одного дня я напи-

сала директору ТЮГ, що мрію про це вже дуже давно. Що так, мені вже не 25, але я все життя працюю з дітьми, а значить – у мені живе дитина. Я все життя творю. І я дуже люблю театр у всіх його проявах, і він живе в моєму серці.

М.Г.Т.: – Що було найважчим на цьому шляху?

Х.Д.: – Пізніше я зрозуміла: тоді я сказала дуже важливу річ. Я не любила себе в театрі – я любила театр у собі. Мені дали шанс. І я почала. Було важко.

Дуже. Дві роботи, троє дітей, вечори в студії, навчання... Але це не зупиняло мене. Я пішла далі – вступила до академії мистецтв у Києві, закінчила магістратуру. І ось уже через три роки я стояла на порозі своєї мрії – бути актрисою, працювати в театрі. Але... почалася війна.

М.Г.Т.: – Як війна змінила ваше життя?

Х.Д.: – У той момент моїм єдиним завданням було врятувати дітей. Про мрії не йшлося. Я навіть не могла уявити, що за межами своєї країни зможу створити свій народний український театр. Сьогодні це моя реальність.

М.Г.Т.: – Розкажіть про ваш театр FAVORITE.

Х.Д.: – Мій театр живе. Його знають. Він має нагоду. Він має людей, серця, історії. Це не випадковість. Це шлях. Я не шкодувала сил, часу, себе. Я просто йшла з любов'ю. І все, що я роблю, я присвячую своїй мамі. Кожна вистава – це розмова з нею. Кожна сцена – це подяка. Кожен мій успіх – це її віра, яка проросла в мені. Бо якби не вона – не було б ні моїх мрій, ні моєї сили, ні мого театру FAVORITE.

М.Г.Т.: – Чи доводилося вам чути сумніви або критику?

Х.Д.: – Мені казали: «Ти пізно починаєш». Казали: «Треба обирати стабільність».

Але я обрала любов. І шлях, який відчувала своїм. Я не рахувала час. Я просто йшла. І сьогодні я бачу: мої діти отримали більше, ніж я могла мріяти. Вони – справжні. Вони добрі. Вони світлі. Вони роблять цей світ кращим.

М.Г.Т.: – Що б ви сказали людям, які бояться почати?

Х.Д.: – Якщо ви зараз дивитеся на мене і думаєте: «Пізно...», «Страшно...», «Не час...» – я знаю ці думки. Я чула їх. Я жила з ними. Але є один голос, який тихіший за всі страхи і сильніший за всі сумніви. Це голос любові. Моя мама колись просто повірила в мене. Без гарантій. Без умов. Без «пізно». І сьогодні театр FAVORITE є доказом того, що любов не помиляється. Тому якщо у вас є мрія – не відмовляйтеся від неї. Навіть якщо вам сказали, що запізно. Бо, можливо, саме зараз – ваша черга виходити на сцену.

М.Г.Т.: – Ким ви себе відчуваєте сьогодні?

Х.Д.: – Я просто дівчинка, яка колись ховалася під ліжком і будувала там свій маленький театр. І, здається... він виріс разом зі мною.

М.Г.Т.: – Що у вашому житті є найдорожчим?

Х.Д.: – Найдорожче, що я маю у своєму житті, – це моя родина. Моя люба матуся. Мої найкращі у світі діти. Вони – моя гордість, мій захист, мій тил, моя віра і моє життя. Я безмежно вдячна Богові за кожного зі своїх синів. І розумію: про більше щастя я не могла навіть мріяти.

М.Г.Т.: – Яким було ваше життя до війни?

Х.Д.: – Ми завжди легко знаходили спільну мову. Можливо, тому, що вони такі ж творчі, як і я. В Україні наше життя було сповнене руху, пригод і мрій. Ми ходили до театру, кіно, цирку, не пропускаючи майже жодної цікавої події. Подорожували Україною разом з іншими багатодітними родинами. Особливо любили літо – рафтинг, гірські річки, човни, походи та пригоди, від яких захоплювало подих. А ще були Карпати.

Вони стали для нас особливим місцем сили. Одного разу під час екскурсії ми познайомилися з чудовою жінкою – Марічкою. Так народилася дружба, яка тривала роками.

М.Г.Т.: – Як війна змінила ваше життя?

Х.Д.: – Здавалося, попереду ще так багато щасливих років. Ми жили біля моря. Бачили його з вікон. Гуляли берегом. Будували плани. Мріяли. А потім прийшла війна.

Записав Михайло ТРАЙСТА

Фото автора

(Закінчення на 13 стор.)

XXVII-й Національний конкурс декламування української поезії визначив своїх переможців у Вишній Рівні

(Продовження із 10 стор.)

груп вивчення української мови, створених на початку цього навчального року, – позитивна динаміка, яка свідчить про постійне зростання потенціалу та інтересу до вивчення рідної мови в Румунії.

Водночас голова СУР наголосив на тому, що ми маємо привілей жити в державі, яка глибоко розуміє важливість освіти рідною мовою, пропонуючи сприятливу законодавчу базу та необхідну фінансову підтримку. Таким чином, він закликав дітей сповна використовувати ці інструменти, а також вагому підтримку, яку СУР забезпечує через олімпіади, табори та курси. Більше того, він звернувся до молоді з закликом продовжувати вивчення української мови на університетському рівні, підкресливши гостру потребу суспільства у фахівцях, які б успішно представляли громаду та країну в майбутньому.

Висловлюючи подяку педагогам, яких він назвав справжніми духовними батьками, що формують характери, Микола-Мирослав Петрецький нагадав про значення рідної мови як ідентифікаційного простору для мислення та спілкування, зазначивши, що її втрата рівнозначна втраті власної ідентичності. У цьому ж контексті він високо оцінив особливі зусилля Марамороської філії СУР щодо бездоганної організації цього масштабного заходу та підкреслив важливість дуже хорошої співпраці з Марамороським центром підвищення кваліфікації вчителів. Лідер СУР подякував директорці, проф., д-ру Анці-Мінодори Костін-Генді за відкритість до освітніх проєктів, присвячених українській громаді, та за підтримку безперервної підготовки педагогічних кадрів – важливого кроку до підвищення якості освітнього процесу. Виступ завершився висловленням вдячності шкільній інспекторці Ані Аліні Гріжак за надзвичайну відданість і постійну увагу до всіх реальних потреб освіти рідною мовою.

Зі свого боку, проф., д-р Анка-Мінодора Костін-Гендя подякувала за запрошення і щиро привітала організаторів за наполегливість у тому, щоб зробити цей захід постійним, незважаючи на нинішні труднощі. Вона особливо високо оцінила зусилля дітей і вчителів-супроводжувачів, які, перебуваючи наприкінці напруженого навчального року, відзначеного численними національними конкурсами та олімпіа-

дами, знайшли необхідні ресурси, щоб гідно виступити на новому змаганні, приїхавши з усіх куточків країни. Висловлюючи свою тверду підтримку громадам меншин у повіті Марамуреш, директорка Центру підвищення кваліфікації вчителів звернулася до всіх педагогів із запрошенням продовжувати процес про-

фесійного вдосконалення, підкресливши, що ці діти заслуговують на дедалі краще підготовлених вчителів, які йдуть у ногу з інноваціями в педагогіці та дидактиці. У зв'язку з цим вона нагадала, що керована нею установа пропонує 70 курсів найвищої якості, призначених для педагогів з усієї країни, доступних у тому числі за допомогою карти професійного розвитку вчителя.

Емоції та таланти учасників оцінювалися з максимальною строгістю професійною командою журі у складі: проф. Анни Самбор, голови журі та заступниці голови СУР, доц., д-ра Івана Гербіла, заступника голови СУР, письменника Михайла Трайсти, а також пані проф. Константини Бурсук і проф. Ілани Теслевіч.

Національний конкурс декламування української поезії вкотре підтверджує, що українську мову та літературу свято бережуть і з гордістю передають далі. Молоді й талановиті голоси цих учнів, самовідданість вчителів та постійна підтримка Союзу українців Румунії є надійною гарантією того, що культурна ідентичність етнічних українців Румунії має забезпечене майбутнє.

Переможцями цьогорічного конкурсу стали: I-а премія: Чінар Юра (підготовчий клас), Петрецький Давид-Мирослав (I-й клас), Діаконеску Юстина (II-й

клас), Флорія Мая-Раїса (III-й клас), Онча Ясміна-Крістіана (IV-й клас), Бензар Тімея (V-й клас), Яворовські Андрея (VI-й клас), Мойсюк Анастасія-Луїза (VII-й клас), Проданюк Дениса-Лариса (VIII-й клас), Мамоля Лука (IX-й клас), Гарага Іван (X-й клас), Дутчук Деліка-Іонела (XI-й клас) та Рекало Марія (XII-

й клас). II-а премія: Савін Амалия-Марія (підготовчий клас), Іфрім Ралука (I-й клас), Манзур Анастасія-Лія (II-й клас), Горбан Джессіка (III-й клас), Зеленчук Василь-Лівіу (IV-й клас), Русчор Аделіна (V-й клас), Чернеуцан Клаудія-Амалия (VI-й клас), Коцун Марія (VII-й клас), Шойман Павло (VIII-й клас), Гоцук Сара-Марія (IX-й клас), Векару Еріка-Марія (X-й клас), Мотреску Іван (XI-й клас) та Зеґря Олег (XII-й клас). III-я премія: Козарюк Софія (підготовчий клас), Глеука Теодора-Елена (I-й клас), Опрішан Раїса-Штефанія (II-й клас), Турчин Павло-Веніамін (III-й клас), Гуцуляк Штефанія-Наталія (IV-й клас), Бензар Франческа-Міріам

(V-й клас), Гренюк Дарія (VI-й клас), Бобля Амалия (VII-й клас), Чорней Андрея (VIII-й клас), Логош Марія (IX-й клас), Мартенюк Анка-Лариса (X-й клас), Рекало Феліція (XI-й клас) та Месарош Андрея-Ніколета (XII-й клас). Почесну грамоту здобули: Біліч Марія (підготовчий клас), Ністор Антонія-Марія (II-й клас), Смеча Іванна-Марія (III-й клас), Мехно Дарія (IV-й клас), Сенука Росела-Мая (V-й клас), Кіфа Іонела Марія (VI-й клас), Данчук Влад Штефан (VII-й клас), Іванчук Б'янка (VIII-й клас), Григорчук Чезаріна-Юліана (IX-й клас), Главацькі Олександра (X-й клас) та Кут Микола (XI-й клас). Також дипломи за участь отримали: Биче Валентина (підготовчий клас), Мікулайчук А бігейл (II-й клас), Дзіцак Еліас (II-й клас), Поп Рада-Іоана (III-й клас), Гончеріу Марія-Елена (III-й клас), Биче Марія-Володимирівна (V-й клас), Максим Мая-Марія (V-й клас), Мікулайчук Амаія (VI-й клас), Кауні Іонела (VIII-й клас), Негра Сіміна-Даніела (IX-й клас), Цюдик Сара (IX-й клас), Рекало Михайло (X-й клас), Біліч Дарія (X-й клас) та Юрацук Андрій-Флорін (XI-й клас).

Щоб винагородити зусилля та талант юних декламаторів, премії були повністю забезпечені Союзом українців Румунії, а саме: I-а премія – 400 лейв, II-а премія – 300 лейв, III-я премія – 200 лейв, Почесна грамота – 150 лейв, а диплом за участь – 100 лейв.

БУХАРЕСТ –

ЧЕТВЕРТИЙ РІК НАДІЇ

(Продовження із 12 стор.)

Вона змінила майже все. Але не змогла забрати головного: віри, любові, надії, впевненості в тому, що світло сильніше за темряву. Коли почалися перші обстріли, я була на восьмому місяці вагітності. Ми виїхали спочатку до бабусі в Кам'янець-Подільський, а потім родиною прийняли рішення покинути країну.

М.Г.Т.: – Що допомогло вам вистояти?

Х.Д.: – Сьогодні ми вже четвертий рік живемо в Бухаресті. І знаєте, за що я найбільше вдячна? За людей. За тих, кого Господь послав нам на кожному кроці. За друзів. За підтримку. За відкриті серця. І тоді я зрозуміла одну дуже важливу річ: коли людина несе в собі світло, вона зустрічає світло.

М.Г.Т.: – Що б ви хотіли сказати людям сьогодні?

Х.Д.: – Бережіть своїх близьких. Не відкладайте любов на потім. Подорожуйте, мрійте, обіймайте дітей, телефонуйте батькам, знаходьте час для тих, кого любите. Бо саме це і є життя. І я вірю, що прийде день, коли ми повернемося додому. Тому що світло завжди знаходить шлях. І тому що любов завжди сильніша за страх.

М.Г.Т.: – Пані Христіно, щиро дякуємо Вам за цю теплу й надзвичайно щирі розмову. У Ваших словах – любов до родини, сила материнського серця, біль

втрати й водночас велика віра у життя та добро. Ваша історія зворушує своєю правдивістю й нагадує кожному з нас про найважливіше – берегти близьких, цінувати кожен мить і не втрачати людяності навіть у найтемніші

часи. Нехай доля дарує Вам і Вашій родині спокій, світлі дні, добрих людей поруч та нові щасливі сторінки життя. Бажаємо, щоб усі Ваші мрії обов'язково здійснилися, а серце завжди зігрівало любов, надія та віра.

ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА РУМУНІЇ В СФЕРІ НАВЧАННЯ РІДНОЮ МОВОЮ

Румунська модель підтримки освіти українською мовою цього року була представлена в рамках міжнародного вебінару, організованого Світовим Конгресом Українців та Союзом українців Румунії. Зустріч відбувалася 13 травня онлайн і була організована з ініціативи Комісії з освіти та науки Світового Конгресу Українців, а модератором виступала Люба Любчик, голова Всесвітньої координаційної ради з питань освіти Світового Конгресу Українців, разом з Марією Сабо-Кондрей, головою Комісії з освіти і науки СУР, яка також є шкільною інспекторкою з української мови в ПШІ Тіміш.

Вебінар зібрав представників української діаспори з усього світу, де існують етнічні українські громади, шкільних інспекторів, педагогів, представників академічних кіл, а також представників освітніх установ Румунії та України. У заході також взяв участь Дмитро Чупрена, представник Міністерства освіти і науки України. Ключовими темами вебінару були: державна стратегія Румунії та роль української громади у розвитку освіти, практичний досвід шкіл у різних регіонах країни та розвиток україністики у вищій освіті. Серед спікерів заходу були румунські освітяни, науковці та практики, які безпосередньо працюють із навчанням українською мовою. Головною метою зустрічі був обмін досвідом щодо збереження та розвитку української мови в умовах закордоння.

Програма вебінару складалася з п'яти тем, перша з яких, під назвою «Законодавча основа та державна стратегія», була висвітлена Іллею Савчуком, секретарем Комісії з освіти та науки СУР та інспектором з української мови в Сучавському повіті, який представив політику, закріплену в Конституції Румунії та Міністерством освіти та наукових досліджень.

Другу тему, «Роль Союзу українців Румунії», висвітлювала Марія Сабо-Кондрей, яка підкреслила важливу роль Союзу українців Румунії у підтримці освіти українською мовою, збереженні культурної ідентичності та передачі рідної української мови новим поколінням, а також у ефективному вико-

ристанні можливостей, що надаються державною для підтримки рідної української мови. Знаходячись у контексті даного питання, треба зазначи-

ти, що організація (СУР) працює як надійний партнер державної освітньої системи, а її стратегія спирається на наступні пріоритети: Підтримка шкільництва (забезпечення навчальними матеріалами: СУР активно сприяє виданню підручників та дитячої літератури українською мовою); робота зі школами (організація опікується мережею навчаль-

них закладів, де викладається українська мова, надаючи їм матеріальну та методичну підтримку); позакласні заходи (проведення творчих конкурсів, літніх таборів та освітніх проєктів). Співпраця з

педагогами та олімпіади (організація олімпіад: СУР відіграє ключову роль у проведенні щорічних національних олімпіад з української мови та літератури); методичні наради (регулярне проведення семінарів і нарад для вчителів української мови). Міжнародна співпраця та євроінтеграція (діалог громад: організація вебінарів спільно зі Світовим конгресом українців (СКУ) для обміну досвідом між українськими громадами за кордоном); партнерство з Україною (підписання угод про освітній обмін та співпрацю з профільними міністерствами в Україні).

Учасники вебінару особливо високо оцінили рівень представлень та діяльність, яку проводить Союз українців Румунії на підтримку освіти українською мовою. Представники українських громад у діаспорі привітали організаторів та наголосили на тому, що румунська модель є прикладом успіху у збереженні рідної української мови та культурної ідентичності з покоління в покоління.

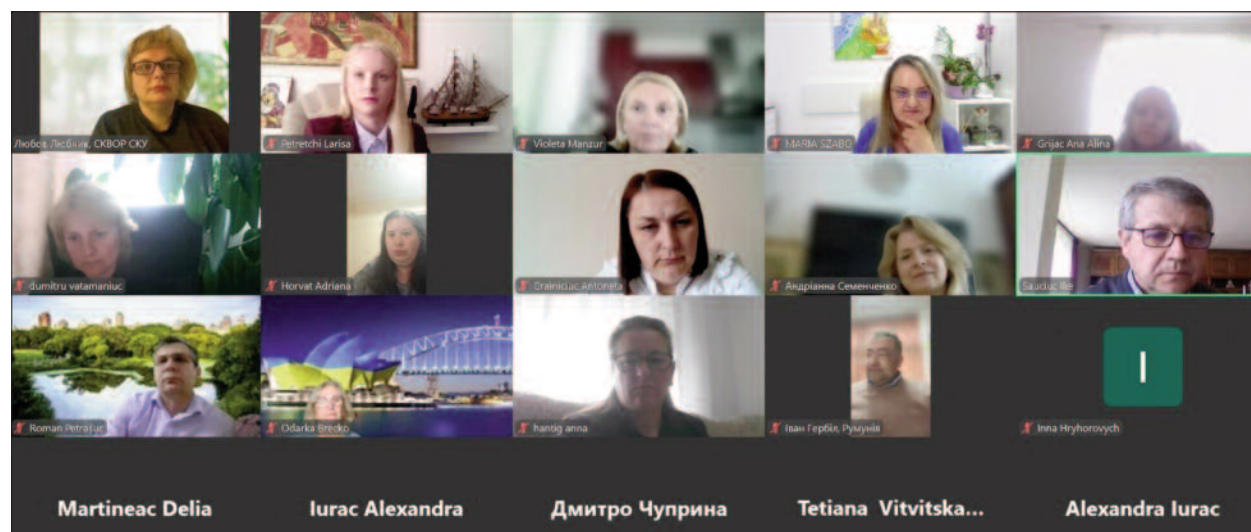
Третя тема онлайн-вебінару – «Практика та організація освітнього процесу» була присвячена досвіду впровадження освітніх програм у різних регіонах Румунії, таких як Марамуреш, Ботошани, Тіміш, Сучава, Арад та Сату-Маре. З цієї нагоди десять учасників реалізували та представили тематичні матеріали, розроблені на різних онлайн-платформах, у яких розглядалися питання організації освітнього процесу, культурних заходів та сучасних методів викладання української мови. Серед них були вчителі української мови: Аліна Гріжак – інспектор з української мови в Марамуреші, Юліана Ватаманюк, Віолета Манзур, Делія Мартіняк, Ана Ханциг та Олександра Юрак.

Четверта тема – «Освітні ресурси та проєкти» була висвітлена Ларисою Петрецькою, яка займається представленням підручників, допоміжних матеріалів та видань для дітей, а також є редактором дитячого видання «Бджілка», що виходить у видавництві Союзу українців Румунії.

І останньою, п'ятою темою онлайн-вебінару, була тема – «Вища освіта та науковий напрям». Професор-доцент Іван Гербіл з Університету імені Бабеша-Бояї у Клужі здійснив аналіз актуального стану україномовної освіти в Румунії та окреслив перспективи вивчення української мови в університетському середовищі.

Отже, міжнародний онлайн-вебінар, організований Світовим Конгресом Українців та Союзом українців Румунії, став важливою нагодою для обміну досвідом, демонстрацією передових практик у сфері освіти українською мовою та був визначений учасниками як приклад успіху у збереженні рідної української мови та культурної ідентичності.

Лариса НЕЧАЄВА
професор Національного університету
м. Одеса, Україна

ДО ВІДОМА ЧЛЕНІВ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ!

Повідомляємо, що Союз українців Румунії проводить комплексну перевірку та оновлення даних про своїх членів з метою забезпечення точного і прозорого обліку, який відповідає статутним вимогам та фактичному складу активного членства.

У зв'язку з цим закликаємо всіх членів Союзу взяти активну участь у процесі уточнення та актуалізації адміністративних даних

шляхом підтвердження та, за потреби, доповнення інформації щодо свого членського статусу.

Цей процес має важливе значення для належного функціонування Союзу українців Румунії та забезпечення можливості кожному членові повною мірою користуватися правами, можливостями й перевагами, які надає наша організація.

Просимо вас підтримати цю ініціативу та долучитися до процесу оновлення даних.

«Де хатонька теплесенька, де дитина малесенька Там і будем ночувати і дитину колисати»

Дитина – це верхівка Древа Життя; нащадок, за яким стоїть прадавня сила роду. Саме тому народженню немовляти українці надавали великого значення і дотримувалися звичаєвого права. На підтвердження цього одразу наведемо приклад. Прилучали новонароджене дитя до роду, поклавши його після першої купелі на кожух. Це означало, що рід та громада визнавали дитину своїм повноцінним членом, тому що дитина, яка освячена тотемом, отримує право на захист громади, а разом з тим на неї покладають й певні обов'язки громадського співжиття!

У фольклорі збереглася сила-силенна обрядів, ритуалів, звичаїв, пов'язаних з виношуванням, народженням та хрестинами дитини, зростанням та вихованням! У попередньому номері ми розповіли про особливий стан вагітної жінки та шанобливе ставлення до неї в суспільстві. А також наголосили на важливості народної медицини в особі баби-повитухи. Варто відзначити, що в основі наших статей – літературні джерела та польові матеріали автора, зібрані протягом 2011-2026 рр. у дев'яти районах Південної Одещини від респондентів віком від 45 і більше років. Тому з особливою повагою до мудрості прадавніх традицій ми продовжуємо тему дитини у фольклорі українців.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ВІД ЗУРОКІВ

Система табу та повір'їв сягає до християнської доби. Протягом 40 днів («шість неділь») породіллі не можна було далеко відходити від домівки. Це було пов'язано з тим, що існують певні «межі». Такими є перехрестя доріг, сама дорога, поріг, ворота тощо. Не бажано, щоб хтось приходив після заходу сонця, щоб щось просив, позичав, зокрема, тоді, коли немовля ще не було під хрестом. На сороковий день після пологів мати йде «на виводини» у церкву, може з'являється поміж люди, йти в куми та вступати в інтимні шлюбні відносини.

Щоб уберегти дитину від зурочення, керувалися народними знаннями

та способами. Ще й досі старші жінки добре пам'ятають їх і навчають молодих. Використовують свячену воду, якою обтирають немовля; перев'язують червоною ниткою ручку немовляти; мати обтирає подолом спідниці

Родильні обряди Південної Бесарабії

обличчя дитини;

тричі з замовляннями «злизує» чоло. В одному із сіл Бесарабії молоді люди прийшли провідати породіллю та й кажуть: «Ой, яке гарне, ой покорми груддю». Немовля ссе, а вони відтягують, а цього робити взагалі не можна, це називається – «пристріть», «зглазити», тобто зурочити. Тільки-но гості за ворота, маленьке дитя кричить, витягається – крутиться, що не можна й сповити. А мати – горить (підвищена температура). Щоб зняти зуроки, вони вдалися до такого: родичка набрала в рот свячену воду і через ліве плече тричі пирхнула нею крізь сито на немовля, яке за порогом тримала мати. Такий ритуал можна робити і з дорослими, коли в цьому є потреба.

Коли родина не могла заспокоїти немовля, зверталися до «бабки». Так, в придунайському українському місті Кілія, яка є на протилежному березі від румунського села Chilia Veche, наша респондентка розповідала: «Мене... рідна баба вчила: «Я буду вмирати...

вже стара, гайда, ти, вунучко, переймеш од мене та будеш бавить дітей, я тубі пиридам усе!»... (Вона) Ратувала (спасала)... от переляку, родимчиків (зурочення). От... дитина посиніла, захлинулася – готова, умирає. І она оце... шепоти-шепоти-шепоти і одратовує дитину. Три рази принесли дитину до баби і не булиє».

Або в сусідньому селі жінка пригадує: «В дитини на обличчі червоне було, отаке під кожною, як пшоно. Червоне все! Не знали, що робить. А туді баба Параска йде, а я плачу: «Мей (місцевий вигук), не можу, дитина кричить гвалтом!...», а та баба: «Живіть і вчіться... Знаєш шо, дочко, не плач! Підеш на виводини, сношення (статеві стосунки з чоловіком), і туді тим сношенням візьми і

потри». Шо ви думаєте, як я не знала, де воно взялося, і не знала, де ділося».

ОБРЯД РОДИНИ ТА ПРОВІДУВАННЯ ПОРОДІЛЛІ

Обряд родини або «родинки» в деяких селах Бесарабії сповнюють двічі, так звані «малі» та «великі родини».

Породіллю відвідували рідні та сусідки того дня, коли відбувалися пологи і при цьому пригощалися. А на великі родини запрошували багато жінок. Наприклад, в одній місцевості приносили породіллі борошно та яйця, а дитині – «кусочок матерії» (шматок тканини) і під подушечку клали гроші. В іншому селі замість борошна несли рушник. При цьому з собою зайвого нічого не брали, навіть сумки, «щоб нічого не винести з хати». До дитини не можна заходити «нечистий» (жіночі дні), після статевих стосунків чи коли маєш «погане око».

Пам'ять старших людей зберегла ритуали «купелі», «бабиної каші», «сідання в рай». Значне місце у традиційній звичаєвості українців займали обряди очищення. Вони дозволяли породіллі, немовляті та бабі-повитусі прилучатися до громади. Побутували кілька способів очищення, які проводилися в післяпологовий період вдома (обмивання водою) та в церкві (через 40 днів після пологів).

Великого значення надавали першій купелі, яка мала не тільки гігієнічне, а й оберегове призначення. Це пов'язано з тим, що ще в сиву давнину люди використовували воду в різних ритуалах як універсальний природний провідник, який можна замовити на добро.

В наш час вчені довели та науково підтвердили, що вода – це дійсно унікальна рідина, яка здатна миттєво реагувати на вібрації і змінювати свою структуру та властивості. Знаючи про це, застосовують структуровану воду в різних наукових та промислових сферах діяльності.

Окрім того, що сакральне значення надавали воді, здавна мудрі та спостережливі люди знали про цілющі властивості рослин. Знахарі та відаючі люди збирати різні трави, заготовлювали їх на цілий рік, сушили, освячували, замовляли і, звісно, використовували як медичні засоби. Враховуючи важливість здоров'я та зростання немовля, застосовували різні трави в купанні. Але при цьому обов'язково використовували їх залежно від статі дитини. Бо дуб -це про силу і міць, а, відповідно, в такій дубовій воді купали хлопчика. А як запарити любисток та влити трішки молока чи меду – то буде солодка й пахуча. І така водичка годиться для купання дівчинки. Така увага до рослинності свідчить про високодуховний світогляд наших предків, їх естетичну народну природу. Тобто від народження в дитину закладали через ритуали та обряди певну базу, віру, енергетику, любов і турботу, яку в подальшому людина несли в своєму тілі й серці протягом усього життя!

(Продовження в наступному номері)

Анастасія ЄРМАКОВА,

Магістр Кафедри фольклористики КНУ імені Тараса Шевченка,
дослідниця народної культури Бесарабії, фольклорна співачка

Фестиваль півонії, що відбувся 10 травня у селі Финтина-Маре, ще раз підтвердив свій статус знакової події для української громади в Добруджі, поєднавши традиції, музику та дух спільноти в справжній атмосфері, в якій відзначається свято.

Захід був організований членами місцевої організації Финтина Маре Союзу українців Румунії разом із керівництвом Тульчанської філії та зібрав представників місцевих організацій СУР у повіті.

Фестиваль зібрав вражаючу кількість учасників, як членів місцевої громади, так і гостей та відвідувачів, які разом святкували красу природи та багатство культурних традицій, характерних для цього регіону. Святкову атмосферу доповнили виступи вокальних гуртів місцевих організацій СУР, які подарували публіці різноманітну та автентичну мистецьку програму.

Фестиваль півонії у Тульчі

На сцені виступили вокальні колективи «Лілія» (Финтина-Маре), «Зорічка» (Чукурова), «Пахнуша липа» (Теліца) та засновницький колектив «Задунайська Січі» (Тульча), «Біла Маковця» (Кілія-Веке), «Ясна зоря» (Мурігьол), «Перва Зоря» (Суліна), а також молодіжний гурт «Дунайські соколи». Спеціальними гостями стали діти з гурту «Добра Новина» школи в Чиукурові, яких очолював отець Ліпан.

Завдяки стабільності та залученню громади Фестиваль Півоній залишається символом місцевої ідентичності, поваги до традицій та єдності української громади в повіті Тульча, а успіх

цього річного фестивалю є стимулом для розвитку та урізноманітнення заходу в наступні роки.

Джерело: www.uur.ro

«Міра у гуцулів» у Бистрому

9 травня, у марамороському селі Бистрий відбувся XXV фестиваль «Міра у гуцулів», присвячений весняним вівчарським звичаям та популяризації автентичних традицій гуцульської громад цього регіону. Захід знову привернув увагу громадськості до традицій, пов'язаних із початком вівчарського сезону, завдяки мистецьким виступам, відтворенню вівчарського життя та представленню традиційних ремесел, характерних для цього регіону.

На запрошення мера громади Василя Дучука у заході взяли участь від Союзу українців Румунії Мирослав Петрецький, голова Марамороської філії СУР, члени Ради, а також голови місцевих організацій СУР: Сергій Стуляник, голова місцевої організації Поляни, Пінтя Марічук, голова місцевої організації Рускова, та Мар'яна-Лучія Нан, голова місцевої організації Бистрий.

Художню програму доповнила участь вокального колективу учнів школи с. Вишівська Долина та вокального гурту «Красняночка» з школи с. Вишівська Долина, які порадували публіку виконанням традиційних українських віршів та пісень, характерних для цього важливого для громади заходу.

Особливим моментом заходу стало нагородження учнів, які взяли участь в Олімпіаді з української мови та літератури у 2025–2026 навчальному році.

Джерело: www.uur.ro

E-mail: ukrainskyi.visnyk@uur.ro

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор
МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК
Редактор – **Тереза ШЕНДРОУ**

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОУ
Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест
Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724
Друкарня: RCR PRINT, Бухарест, Румунія
Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România
ISSN 1223-1614